

VÖG VOLAPÜKA. 2006.

Ninädalised.

NÜM 1	3
O Volapükaf lens Valöpo!	3
Pötü yelacen	3
Stalin – lä kur zara redik	3
Volapük in sül (Schmitt, 1889)	4
Pro utans, kels no gudiko slipons	4
Ab kat, kiöpo binon-li?	5
Sevobs pükis votik gudikumo ka cedobs	5
Dö flen miotik e klok nejäfidik	5
Silanan u lunim-li?	6
NÜM 2	7
O Volapükaf lens Valöpo!	7
Zänabür Volapüka.....	7
Dalebüd de 2006 yanul 1 (Nüm: 1)	7
Dalebüd de 2006 yanul 1 (Nüm: 2)	7
Stul love val !	8
Tutikefs nen zeil !	8
Fiat lux!	8
Dö vom geilik e pul letälenik	8
Godavan pö deadam (Borges).....	9
Prüdö! Snek peklänedöl	9
Vöds sapik.....	9
NÜM 3	10
O Volapükaf lens Valöpo!	10
Täv lü Faeruäns (Dil balid). Fa Pontnau R.....	10
Verätik, no-li?	11
Loter tö Babülonän (Dil balid). Fa Borges.....	11
Menefe bal, püki bal	13
Dö man nentutik e dö dog sufädik	13
NÜM 4	14
O Volapükaf lens Valöpo!	14
Täv lü faeruäns (Dil telid). Fa Pontnau.....	14
Kojmar boadik e dratik	15
Loter tö Babülonän (Dil telid). Fa Borges	15
Kälolös ladi !	16
Dö ludrinan e herot	17
NÜM 5	18
O Volapükaf lens Valöpo!	18
Loter tö Babülonän (finot). Fa Borges	18
Konotül ludrinik.....	19
Rel – din gudik u badik-li?.....	19
Smilobsös !	20
Löf bleinik.....	20
Nemögikos !	20
Jitidan grodik.....	20
Lä sanan.	20
Konsäl gudik-li?	20

NÜM 6	21
O Volapükaf lens Valöpo!	21
Rosad hiela Paracelsus (fa Borges)	21
Smilobsös !	23
***	23
NÜM 7	24
O Volapükaf lens Valöpo!	24
Läb gretikün	24
Cogs Lireyänik fa hiel John Redgwell pesedöls	25
Obikaf ud olikaf-li?	25
Täv lü sol.....	25
Bukemöp di Babel (Dil balid). Fa Borges.....	25
Konsälans no ai gudiks!	26
NÜM 8	28
O Volapükaf lens Valöpo!	28
Pük löfa	28
Vöds sapik.....	29
Bukemöp di Babel (Dil telid). Fa Borges.....	29
Fibots	31
Vöds lätikün	31
NÜM 9	32
O Volapükans Valöpo!	32
Poedot loxitänik	32
Sagods dö stom	33
Flutan „Ka-i-ko”	33
Bukemöp di Babel (Dil kilid). Fa Borges	33
Flutan „Ka-i-ko”	35
(Fin).....	35
NÜM 10	36
O Volapükaf lens Valöpo!	36
Bukakrüt: <i>A Hand-book of Volapük</i>	36
Fibot.....	37
Pük diletik hiela John Wilkins (I). Fa Borges	37
Kin binon-li „dialek”?.....	38
Sagods votik dö stom.....	39
NÜM 11	40
O Volapükaf lens Valöpo!	40
Pük diletik hiela John Wilkins (II). Fa Borges.....	40
Vöds nekösömik.....	42
Sevol-li atosi?	42
Sagods dö stom	42
Vöds sapik.....	42
Sit bevünetik nulik (I)	43
NÜM 12	44
O Volapükaf lens Valöpo!	44
Nilikam lü el Al-Mu’tasim. Fa Borges	44
Zeil lifa medü säks e gespiks degjöl	46
Smilobsös!	48
Sit bevünetik nulik (II).....	49
Vöds nekösömik	49
Lautans lautotas e tradutodas Volapükikas	50
Lautans vödemas petradutöl	50
Deadanun	50

VÖG VOLAPÜKA YELOD DEGMÄLID

NÜM 1

YANUL 2006

(Pads 1 jü 6)

O Volapükaf lens Valöpo!

PÖTÜ YELACEN

In gased obsik lätik redakan digik äpenom dö yel 2005.

Ab, om neboldik, no äpenom demü benoseks mufa ün yel epasetöl ed ün yels büik. Kuratiko e timo egetobs sirkulapenädik, fulikis dinas nitedikis, tefikis, juitikis, geböfikis otüpo pro tikälavolf e pükigeb obsiks.

No äpenom dö spod liföfik in pads bevüresodik fa om pagaledöls; ni dö spod gretik e sapik ko studans e plägans püka obsik; ni dö tidabuks e vödems, kelis epübom in bevüresod. Kodü vob gretik at num volapükanas gretikon ai, e nem „Volapük” binon sevädik. Verätiko meritom nemi: Guvan Volapüka.

In top nonik ereidob u elilob vödik dana, nendoto bi valikos nu evedos nenküpetiko nomik. Sekü kod at gebob guli at, as Cifal, nemü ols, kels reidols gasedi at, ad danön ladafuliko Volapükaf leni digik fiedik Ralph e ad nemön omi: Guvan Volapükamufa.

E kis dö yel okömöl-li? Id obs mutobs kevobön ad veitükön vobodi valik at bevü flens e sevädans, sodas pos obs valik nem „Volapük” posevon ai valöpo, e fütüro pük obsik ai olabon studanis e pläguganis.

Nulayeli läbik e progedik valikanes!

Brian. R. Bishop,
Cifal Volapükamufa

I:2:2006

STALIN – LÄ KUR ZARA REDIK

*Fa hiel Simon Sebag Montefiore
(Kriit fa hiel Robert Pontnau)*

Kronig at binon lifikonot tefü el Stalin ma züamöpans nilikün oma sisä ävedom cif „löpikün” ün yel 1929 jü dead oka.

Lautan fövom jenädik de yel 1929 jü 1953, e säntretükom oki pö vol aldelik nämäda verik e kompenans ona, kels älaboms semikna fiedi nekredovik fo tirenans se Grusiyän. Ön mod at, jonom obes pödagluni tefik, pato progedi dredaba, keli el Stalin ämeikom yufü soafans ad privilegs nämäda äsi mätedans laidik, kels ai ädredoms negöni, kel äsinifon ti ai deadi.

Lautan nemom „nämädanis” at; pledadinis plina, kels fomoms famüli gretik ravik, bevü kels binoms els Molotov e Beriya famiküns, äsi els Yejev, Jdanov, Mehlis e Mikoyan.

Konotüls somikna nekredoviks demü lif pö sömit tata tükons pianiko logodis peklänedöl dabinas at. Zäno komädons el Stalin it, trigs oma famüliks, tef oma komplitik ko jimatan oka nemü „Nadya,” jikel deidof oki nen nuned (süfül me kel primon buk); tikamagots fimik „cifa” tefü musig, bioskopalekan, literat, kalad omik miniludik e telik. Kaladäls at givons ome jenöfi „menätikün,” nendas pardonons u klänedons kaladi omik dibo badöfiki.

Zü om stanons ai kanayans, lezilans, lestupans, ventürans. Valikans kolkömoms odis in vilads jönik len Mel Blägik ud in doms lüxüödik nilü ledom ela „Kreml,” kö lufidons e ludrinons nen konsieniriprods, igo dü timäd badöfikün koböfükama e volakriga telid. Alan pledom rouli deidik, sevöl ai, das vöd lätikün duton te lü viläd tirenans padünöl

Nulodis epromon reklam. No jenöfo etuvob onis in buk at. Defon samo kapit tefü völad jenavik Stalinima. Binon-li te tiren Büzantänik, u sek fümik kobädima? Lautan seilom tefü atos. Ab stül literatik gudik koedon plöpön buki at, kel binon nen befeit reided nitedik, plitik e tidöfik.

(Buk rigik at pädabükon Linglänapüko, ab petraduton poso ini püks votik mödik)

VOLAPÜK IN SÜL

Volapükan aibinob
sis yels mödik, lesi!
Volapükan aiblebob
jüs God vokom obi.
Volapükans ya sibinoms
In sül lä God mödo;
e ba lanels li-lenadoms
Volapüki glato?

In julabams sun ologon
sölis lemäkabiks:
Wilkins, Leibnitz, Napoleon
studoms püki nulik.
Petrus, galöl sülayani
binom gönel püka;
ofen sagom: „Glidob oli! -
O pük vola – süla!

Poedot löpik pepenon fa söl Philipp Schmitt ün yel 1889, ven Volapük äbinon pük nämik labü slopan mödik da vol.

No binon Volapük adelik, ab difs bevü ons no binons mödiks. Samo, äsagoy ün tim et: „sibinön (= dabinön); „lanel” (= lanan); lemäkabik (= famik); „gönel” (= gönan); „ofen” (= suvo). Id ädaloy pladön „li” fo värb, ed ägeboy finoti –on pla –oy. Ab Volapükan adelik kanon reidön e juitön poedoti at nen fikul gretik.

Klüliko söl Schmitt äbinom slopan lanälik püka. Sis tim oma, mödikos ecenon, ab Volapük fövon ai. Cedob, das, if binomöv is anu, fredomöv ad sevön, das juitoy poedoti oma nogna!

PRO UTANS, KELS NO GUDIKO SLIPONS

Ma spiket, saun gudik binon slip gudik. Ab ai mödikumans tuvons, das neit slipa laidik binon nesuvik.

Dü yeltum teldegbalid, slip gudik binon drim, keli nemömikumans ka 60% duinons nomiko.

Spikoy nenstopo dö fruts koapiskilükama; delagaseds ninükons diätis alsotik, too neit slipa nesaidik, cedü obs, binos jino nomik, äsif binobs nenämiks in tef at, äsif jenöfo lindifos. Slip nesaidik binon stad lanavik laidik. If dunobs nosi demü atos, if cedobs, das stad at ogudikumon, neveratobs. Stad at no gudikumon, taädo onegudikumon.

Neit bal slipa nesaidik ovedon vifiko vig zuniälik fulü cavs, nesäntretükäl e stigedov.

Vig vedon telvig, telvig vedon mul, e pos mul, noe fiofenol, abi sötöl favön. Binol anu nenslipan. Nenkurad, dremäl e fikuls sogädik okömons suno.

Dabinons daülans za balions deg labü säkäds tefü slip. Slip nesaidik binon säkäd lanavik gretikün in Greta-Britän anu, komunikumo ka dadränälam, dremäl u nenkurad.

E ko lifayels ai mödikums, vedos ai negudikum. Pösod bal se pösods teldeg labon slipi nesaidik. Ab tefü mens labü lifayels plu ka mäldegs, balan se kil labon slipi nesaidik, e, se kod nepesevöl, voms mödikum ka mans labofs neities slipa nesaidik.

Kis binos-li kod atosa? Ma profäsooran, kel bejäfom slipistudi in niver zifa Loughborough (Linglän): fealotädam, dadränälam u moted cilas kanons kodön slipasäkäds.

Plän kuratikum nenslipana binon: utan, kel labon fikulis ad slipön, kel no kanon laislipön, kel no kotenikon dö dul slipa, e kel sufon sekü fen laidik.

I:5:2006

Mutobs lärnön ad slipön. If jäfikobs me nünöm, u televidobs tü düp latik neita, atos kanos flunön slipi obsik.

Ekö mobils frutik:

1. If golol lü bed e löädol se bed tü düp ot, ed if no slipilol dü del, slip ola ogudikumon.
2. No dunolös tu mödikosi bü slipüp. Vitölös valikosi labü kafein. No drinolös lalkoholi tu mödiki; jenöfo no drinolös flumoti alseimik to mödiki, i no gebolös nikitini.
3. If ebinol in bed plu ka minuts teldeg nen slipön, löädolös ad dunön votikosi, samo: ad reidön dü nelunüp, täno gololös lü bed dönu.
4. No blibolös in bed lunüpo. Nenslipans suvo seatons in bed dü tim lunikum ka slipans gudik.

AB KAT, KIÖPO BINON-LI?

Man bäldik ägivom seimna jikonömane okik bubamiti mö pauns degbal ad loetön. Ab jikonöman äfidof kläno oni, ed äplonof poso lü mastan:

„O mifät kion! Kat efidon miti valik!”

Man bäldik ägolom seiliko lü kvisinöp, ägleipom kati len nükaskin onik, ed äseidom oni sui vätöm – ävetoton kuratiko mö pauns degbal.

„Si!” äsagom jikonömane: „Pauns degbal mita dabinons us, ab kiöpo nu kat eblibon-li?”

I:6:2006

SEVOBS PÜKIS VOTIK GUDIKUMO KA CEDOBS

Ereidob enu lartügi mu nitediki. Pelauton fa profäsooran Franco Fabbro, kel binom breinivestigan in niver zifa Trieste (Litaliyän).

Eduvovom, das nol pükas topon in topäds difik breina. Mens, kels elärnons pükis plu ka bali, e kels cedons, das nol pükas at binon negudik, osüpädons ad sevön, das nol pükas votik binon gudikum, ka ecedons büo.

Pösods anik, kels isufons mijenotis, e kels dubo idämükons dili patik breina, kö topon pük lomänik, etuvons, das do no äkanons spikön lomänapüki plu, votaflano äkanons spikön skilädiko püki votik, nol kela, cedü ons, äbinon fibik.

Ma vestig, atos blufos, das püks votik pamiedükons fa lomänapük.

DÖ FLEN MIOTIK E KLOK NEJÄFIDIK

Flen oba binom mu miotik
Sekü vob, kel dunom, alsotik.

Ab balna a vig,
Ya blägik äs nig,

Lavom oki flen at diotik!

Klok voma no plu jäfidon.

Äsekidof ai de on.
No plu segolof,
Bi düp no sevofo,
Ven tren devegono de stajono!

SILANAN U LUNIM-LI?

Ven steifüloy ad bitöno äs silanano, suvo bitoy äs lunimo.

(ma hiel Blaise Pascal)

VÖG VOLAPÜKA YELOD DEGMÄLID

NÜM 2

FEBUL 2006

(Pads 9 jü 16)

O Volapükaf lens Valöpo!

Äsä ologols su pads 10 e 11, Cifal epübom dalebüdis tel. Balido estimom obi pösodiko dub cälod obik as Guvan Volapükaneffa. Telido estimom fleni gudik Volapüka, sevabo: eli Donald Gasper dub cälod omik as Vicifal.

Jünu flen Jean-Claude Caraco ebinom Vicifal, ab kodü gidids famülik, no kanom fovön in cal at. Sekü atos, Cifal ecälom söli Gasper as fovan oma.

Cifal vilom danön ladöfiküno söli Caraco demü vob legudik, keli edunom dü yels mödik. Binom söl Caraco, kel eyufom fleni André Cherpillod ad dunön Vödabukis Volapük – Sperantapük e Sperantapük – Volapük, e ma söl Cherpillod, no ükanom fidunön vobi veütik at nen yuf völadik söla Caraco. Danö ai dönu demü vob ola as Vicifal, o flen löfik!

Lofobsös söle Gasper benovipis ladöfikün obas demü sikot, keli egetom de Cifal Volapükaneffa. Spelobs, das obleibom vobön ziliko pro Volapük löfik obas!

Valikosi Gudikün Oles ed Olikanes da vol

sedom

II:10:2006

ZÄNABÜR VOLAPÜKA

DALEBÜD DE 2006 YANUL 1 (Nüm: 1)

Dispenan: Brian R. Bishop, Cifal Volapükaneffa ä Dilekan Zänabüra Volapüka, vätälölo,

das söl Ralph Midgley, tü del 1-id dekula 1989 efünom e siso eredakom laiduliko e soalikogasedi Volapükaneffa nemü „Vög Volapüka,”

das efünom, e dü yels mäl edilekom topedi bevüresodik tiädü „Flenef Bevünetik Volapüka,”

das elaibinükom spodi ad kuradükön, tidön e konsälön flenis e seividanis alasotik Volapüka,

das segivom medü bukots e bevüresod vödemis, vödabukis e tidodemis dö Volapük,

cälom primü adel söli Ralph Midgley, lödöli lä 24 Staniwll Rise, Scunthorpe, Nölüda-Lincolnshire, DN17 1 TF, Linglän, as:

GUVAN VOLAPÜKANEFFA.

So pelonöl

tö Zänabür Volapüka

tü d. balid yanula, yela 2006.

Cifal Volapükaneffa

(BRIAN R. BISHOP)

DALEBÜD DE 2006 YANUL 1 (Nüm: 2)

Dispenan: Brian R. Bishop, Cifal Volapükaneffa ä Dilekan Zänabüra Volapüka,

II:11:2006

vätälölo, das söl Donald Gasper lunüpo dajonom lanäli e skili okik in Volapük e pükav, cälom primü adel söli Donald Gasper, lödöli in zif Hong Kong tö GPO Box 598, Tsyinän, as:

VICIFAL VOLAPÜKANEFFA

ko bligs ad kuradükön Volapükaneffa, propagidön püki, e yufön in dakip baläta Volapükaneffa.

So pelonöl

tö Zänabür Volapüka

tü d. balid yanula, yela 2006.
Cifal Volapükanefa
(BRIAN R. BISHOP)

STUL LOVE VAL !

Gräm bela geilikün in Laustralän suno ovedon gräm kulivikum pos meik tvaleta geilikün da län.
„Tvalet labü banorem,” äsä enemoy oni cogiko, tvalet ta stom alsotik pomeikon pö flan levienik bela Kosciuszko, kel topon mö peds 390 dis sömit me nif petegöl ninü Legad Netik ela N.S.W. (= Velsän Nulik Sulüdik).

TUTIKEFS NEN ZEIL !

Man nentutik päfanäbükom sekü tif tutikefas. Brasilänan at itifom tutikefis vel pö susmaket Midun at pälogon medü televidöm privatik.

Ven poldan älüspikom ome, ästeifülom ad noön miduni; igo äjonom poldane mudi oka nen tuts.

Ab fino äsiom vali. „Dun stupik kinik edunob! No dalabob tutis – dö kis ätikob-li?”

II:14:2006

FIAT LUX!

Alan neplidon neitis koldik ä dagikis nifüpa, ab dag somik kanon miflunön sauni menas anik, e tikäliki, e koapiki.

Utans, kels sufons tupis kodü säsun belifons nenkuradäli sekü dag kodü def kiemik in koap.

Atos ba binos sekü nivods lövik elas melotonin e serotonin in koap, u sekü koapaklok petupöl.

Saunastad at binon säkäd, ab dabinons jenöfo tuvedots, kels kanons mödiko fasilükön neitis lunik nifüpa.

Litalekäl binon bal modas frutik ad trätön tupis somik.

Lekäl binädon me geb lita mu nidika dü düps fol a del medü litaboks.

Litaboks at kanons sesedön jüi „lux” degmil. El „lux” binon litimafot. Litükam kösömik sesedon za „lux” 200 jü 500. Ab boks somik binons jeriks.

Ad läsökön sümptomis tupas at, vitolös dadränälami äsi favis fefik dü nifüp. I lifädolös timi pödü dom pö lit delik, e fidolös diäti sanik frutas e härbatas.

Fidolös saniko, spatolös nomiko e vitolös lalkoholi. Atos oyufos oli mödo!

DÖ VOM GEILIK E PUL LETÄLENIK

Vom geilik labü lögs stunik

Binof efe suvo so zunik.

Koldikof, no slipof,

Bi futis no kipof

Dis stofädem in bed nelunik!

Pul sevom ya vödis mödotik

Kobü fraseodis alsotik.

Ejenon sekü flap

Fa vödabuk su kap

Ven äbinom putül nenmotik.

GODAVAN PÖ DEADAM

(fa hiel Jorge Luís Borges)

Sülans ekonons obe, das, ven ädeadam hiel „Melanchton,” pägivon ome in vol votik dom luspetiko sümik ute, keli idalabom su tal. (Otos jenon ti valikanes, kels änu ekömons ini laidüp, e sekü atos kredons, das nu edeadons).

Yegs domik äbinons ebo ots: tab,bür ko ragivs, e maps e buks. Ün timül, kü el „Melanchton” igalikom in dom at, äfövom nemediko vobis literatik oka äsva no äbinom fun, ed äpenom dü dels ömik tefü gidikam me fied. Sököl kösömoti okik, no äsagom igo vödi bal dö gudäl.

Sülans äsienons moädami at ed äsedons pösodis ad dasäkön omi. El „Melanchton” äsagom omes: „Ejonülob nendoto, das lan no neodon gudäli: ad lükömön lü sül saidon fied.” Dinis at äsagom ones rogiko e no sevölo, das ya ideadam, e das plad omik no äbinon sül. Ven sülans ililons spikädi at, äklemons omi.

Pos vigs nemödik, möbs äprimons ad späkikön pianiko, e fino ävedons nelogädiks, pläämü bradastul, tab, blogs papürük e nigjär. Zuo, völs cema nu älabons zemastenis e glun mioti yelovik. Klots omik ya äbinons vemo grobikums. Efövom, too, vobi okik, ed äläidälom pö noam gudäla, e sekü atos, äpladons omi ini Bür distalik, kö äbinons godavans votik äs om.

Us äblibom dü dels ömik, pefärmüköl me lök, ed äprimom ad dotön tefü ceds okik, ed ädälons ome ad gegolön. Klots omik äbinons küir grobik, ab isüadam oki, das klots rigik äbinons fomälod, ed äbleibom lelobön fiedi, e nofön gudäli.

Ün poszedel semik äsenom koldi. Ägolom da dom ed äfümükom, das cems votik ya no äsümükons cemis doma omik su tal. Bal onas äbinon fulü stums nesevädik; cem votik so ismalikon, das no

äkanoy kömön ini on; votikos no ivotikon, ab dese fenäts ona älogoy däsärti sabik gretik. Cem pödik äbinon fulü pösods, kels äleplekons omi e dönuamo äsagons, das godavan nonik ädabinon so sagatik äs om.

Leplemek at äpliton omi; ye anans pösodas at no älabons logodi, e votikans äjinons deadiks; fino änaütom oki ed äbadiniludom bosu. Täno esludom ad penön lelobi gudäla, ab blogs pepenöl adelo äjinons odelo peradöls. Atos ijenos, bi äjafom onis nekredölo.

Pävisitom suvo fa deadans nulik, ab äjemom demü stad omik so miserabik. Ad süadükön omis, das äbinom pö sül, äbalädükom ko magivan bal se cem pödik ad cütön visitanis me sümädots freda e jöna niniks. Sosus visitans imogolons, ägepubons pöf e miot, e semikna bosilo büo.

Nuns lätik demü el „Melanchton” □nunons, das magivan e balan pösodas nen logod imosumons omi ini däsärt, e nu äbinon as dünan diabas.

(Petradutöl fa hiel Sérgio Meira)

PRÜDÖ! SNEK PEKLÄNEDÖL

Dalabans nulik doma in Tat: Missouri (Tats Pebalöl Nolüda-Lamerikän) pälesüpädons fa tuv pütunasneka lunotü pïeds fol, keli lödans büik no plu ävilons dalabön. Äslifon disao bovilavacin, kel binon klänedöp legudik, bi sneks plidons luti vamik e luimöfiki.

VÖDS SAPIK

Utan, kel löfon, palöfon fa valans.

VÖG VOLAPÜKA YELOD DEGMÄLID

NÜM 3

MÄZUL 2006

(Pads 17 jü 24)

O Volapükaf lens Valöpo!

Ebo anu Cifal enunoy obe sökölösi:

PIET UITTENBOGAARD (1917 – 2004)

Tü del teldegjölid mätzula yela 2004 ädeadom hiel Piet Uittenbogaard labü bäldot lifayelas jöldegmäl.

Ekö küpets anik Cifala: Semikna espodob ko flen at du tüi yels kildeg, e nem omik patuvon nesuvo, ab palobölo su pads nogana „Volapükagased pro Nedänapükans.” Ai epidom, das no äkanom gudiko lautön lartügis medü Volapük. Ab ai äzepom ziliko mufi du saun ägudon.

Ekö däts nemödik tefü om:

10. 7. 1917: Pämotom tö Leiden, Nedän.

24.11.1951: Ävedom sekretan-kädan Volapükakluba Valemik Nedänik.

1. 1.1956: Ävedom kevobana redakanefa „Volapükagaseda pro Nedänapükans.”

15. 2.1958: Ävedom tidan Volapüka.

Cals pelovik oma äbinons: tidan pükas Fransänik, Deutänik e Linglänik; tradutan pro püks Nedänik e Fransänik äsi tidan stenografa, cinapenama e büraplaga. Id äsevom Sperantapüki. Äbinom man vemo jäfedik in jul e pro Volapükamuf du degyels ömik. ([Fövot](#) su pad 24)

III:18:2006

TÄV LÜ FAERUÄNS (DIL BALID)

Fa hiel Robert Pontnau

Ûn yulul yela 1999 ätävob ko flen Norgänik de pofazif „Bergen” (Norgän) lü Faeruäns, kö älifädob vakenavigi. Cedü ob, länil at nepesevöl binon nitedikün, bi dalabon püki e kulivi lönikis, e difon de läns mödik votik.

Su naf Faeruänik änafobs lü nisulem. El „Norröna” (vöd vönik siniföl Skandinäni) dis lestän Faeruänik lükömon ünü düps teldegfol lü el „Torshavn,” kel binon cifazif Faeruäns. Dü poszedel reinöfik änafobs de „Bergen,” e sol nidik äbenokömaglidon obis tü del sököl tö „Torshavn.”

Zänodü sean bevü Lisladän, Skotän e Norgän topons grup at nisulas degjöl, plenamaf kela binon zao kvadamilmets foltum. Nisulem leduton lü Danän, ab juiton statudi itreigik. Pöpöpon fa Vikens ün yels jöldeg bü Lisladän primü tumyel zülid. Äs in Lisladän, äbleibon lifön pük vönik Vikenas. Bel geilükün rivon metis jöltum jöldegtel. Se lödanef, za 50.000, 16.000 lödon tö cifazif su nisul zänodik „Streymoy,” nisul soelik, keli ilabob timi saidik ad visitön dü steb brefik oba.

Zif: „Torshavn” Cifazif Faeruäns binon zif gretikün nisulema; zif „Klaksvik,” labü lödans 5.000, binon zif gretikün telid su nisulem nolüdik, keli liedo no sevob. El „Torshavn” jinon gretikum, ka jenöfo binon. De fobel ela „Tinganes” (fobel kolkömanefa – dail vönik Vikenas) kö bundanons doms vönik redik/vietik labü nufs grünik, suvo me yeb petegöl, kö guvanadom logoton äs famulanadomil, zif xänon sui belil. Pos zif su belil topon lotidöp nulädik, e nilo binon lödöp, kö kanoy lödön nejeriko. I mutob sagön, das ma kösöm Skandinänik, mutoy lödön in cem labü beds anik, e das nilädans no ai binons plitiks. Kanos jenön, das ludrinons. Igo ven binons plitiks, Skandinänans ludrinons, in valem, püdo, ab atos no dälos, das slipoy ai takediko. De lödöp dabinon banorem mu jönik love zif. Kanoy i golön futo, nen fikul ini zänod zifa. Doms binons suviküno nefamüliks, ab gudiko ä jöniko

pebumöls; i dabinons lödateads gretik anik. Toods fabrikotas Yuropik difik bundanons – pö süpäd obik älogob toodis Fransänik mödik. Selidöps, in valem, labons canis mödik, suäms kelas binons nejerikums ka in Norgän. Äfidob pö staudöp gudik fidedi legudik, keli üfrädon mödikumo in Lisladän e Norgän.

Valöpo tedans spikons skilädiko Danänapüki, kel binon pük suvikün töranas, kels dekömons suviküno de Skandinän. Äküpetob, das Skandinänans suemons odis gudiko ven spikons pükis lomänik; te vöds anik binons nesuemoviks nen lärn büik. E buükons ad gebön püki at, keli nemoy: „Skandinänapüki,” ka Linglänapüki, kel lä ons binon pölafulik, do mödikans in Yurop kredons, das Skandinänans spikons nedöfiko Linglänapüki.

El „Torshavn” dalabon bukemis kil, ab liedo no labon selidöpi nefflitedabukas plä cem pödik in el „Jacobsen,” jönikün, sevabo: dom redik vönik labü nuf „turbagik,” fo kel stanons bims, kels binons nesuviks su nisulem. Pö bukems jöldeg, dötum bukas binons Danänapükiks.

Län at lifon dis flun kulivik Danäna, too dalabon kulivi i löniki. Tiäds Faeruänapükik bundanons. (I dabinon mused tefü pän Faeruänik, ko pänots mu nitediks.) Yegäd cifik kleiliko binon mel, dagik e jeikik. I pö literat Faeruänik patuvon valöpo. Samo, pö lekoned famik tiädü „Barbara” fa hiel Jacobsen, lautan at äpenom oni primü tumyel medü Danänapük, e Danänans ebo edunons biomagodemi ona. Rouli cifik labon id is mel, kel teilon jieli „Barbara” jönik de matan-kultan pelöföf ofa ed odugof ofi fino ini nefiedöf, ini mel, kö onepubof ninü fog, suköl vaniko lelöfani ofa.

[[Dil telid.](#)]

VERÄTIK, NO-LI?

Ven refudob ad yufön kemeni obik, jonülob cedi veratik oba dö menät.

LOTER TÖ BABÜLONÄN (DIL BALID)

Fa hiel Jorge Luís Borges

Äs mens valik Babülonäna, äbinob prokonsulan; äs valikans, slafan; eseivob i nämädi nestipöfik, jemodi, fanäbami. Logolsöd: nam detik oba nelabon riküli. Logolsöd: da sleitot at in klots logädon su bälid obik tätuvot detik: binon mal telid, el „Beth.” Tonat at, ün neits fulamunik, gevon obe nämädi sui mens, kelas mal binon el „Ghimel,” ab sumätükon obi menes ela „Aleph,” kels ün neits nenmunik debons lobedi ele „Ghimel.” Dis lulit sülöpikama sola, in nufalucem, ädägob fo ston blägik toris saludik. Dü yel bal muna, pästetob nelogädiki: ävokädob, e votans no ägespikons; ätifob bodi e no äsäkapons obi. Eseivob utosi, kelosi nesevons Grikänans: nefümi. In cäm bronsötik, fo tanod takedik deijütana, spel äblebon fiedik obe; in flumed lejuitas, tudredäl. Hiel Heraclides Ponticus mäniotom stunidölo, das hiel Pitagoras ämemom, das ibinom hiel Pyrrhus e bü om hiel Euphorbius, e bü om deadöfikans seimik votik; ad memön jenotis sümik, ni nedob gebön läbi ni lugis.

Debob lifotadistöfi at ti mostöfiki geböfe semik, keli repübliks votik nesevons, u kel vobon in ons in mod defik ä klänik: loter. No evestigob jenavi ona: sevob, das magivans no plöpons ad baicedön; sevob dö nämädiks desins ona atosi, kelosi kanon sevön dö mun men nenätimik ko strolog. Binob se län suidüköl, kö loter binon cifadil lejenöfa: jü adel, etikob dö on so nemödo äs dö kondöt neplänädovik godas u ladäla lönik oba. Anu, fagiko de Babülonän e de geböfs löfik ona, tikob boso stuniko dö loter e dö niludams blasfämik, kelis pö dag spikons nelaodiko mens labü veals su logod.

Fat obik ekonom, das ün vönäd – bü yels-li? tumyels-li? – loter tö Babülonän äbinon pled natäla nenoubik. Ekonom (nesevob, if veratiko), das jeifans äselons cänü könäds kuprinik kvadilis

bomik u papürod labü mäks. Delo äjenon loteritired: gaenölans ägetons, nen zep votik fädöfa, könädis pefrapöl me largentin. Bit äbinon balugik, äsä logols. Klülisko „loters” et ädufalons. Tug südöfik onas äbinon lenos. No päluödükons lü fägs valik mena, te lü spel onik. Lo lindif notidik, tedans, kels ädatuvons loteri monilöfik at, äprimons ad perön moni. Ek ästeifulon revidi: ninükami nemödikas läbas badik ini konlet nümas gönik. Me revid at, remans kvadilas pänümöl riskonsöv telmodo: mögosöv ad gaenön suämi u pelön monapönodi semikna gretiki. Riskäd leitik at (bevü nüms

III:23::2006

kildeg äbinon te bal negönik) ätirädon, spetölo, nitedi notidik. Babülönänans äklemedons okis lo pled. Utan, kel no äremon kvadilis, päbetikon as nekuradikan u nenmagälikan. Me tim, nestüm gidik at ätelon. Pänestümon utan, kel no äpledon, ab i pänestümons iperölans, kels no äpelons monapönodi. Kompenät (so äprimon ad panemön siso) ämuton jelön igaenölis, kels no äkanons getön premi okik if bogs Kompenäta nelabons suämi tio lölöfiko monapönodas. Kompenät äprimon gitädasäkädi ta ons; cödal äcödetom onis ad pelön monapönodi rigik, u lifädön delis ömik in fanäböp. Valikans äbuükons fanäböpi, ad no pelön Kompenäte. De väl at anikanas pämoton nämäd nestipöfik Kompenäta, völad lanöfik, filosofik ona.

Suno pos atos, nunams loteratiredas ämoädons suämis monapönodas ed ämiedükons okis ad mäniotön mödoti delas in fanäböp, kel äbaiädon ko nüm negönik alik. Breföf at, ti pineküpöl ätimo, älabon veüti lemödik. Äbinon pub balid diletas nemonik pö loter. Benosek äbinon gretik. Pästigedöl fa pledans, Kompenät ämuton pluükön nümis negönik.

Nek nesevon, das pöp Babülönäna binon divodik tikave, äsi jöne kurata. Binos dido nezepabik, das nüms böniälük päkalkulons ma könäds klöpik e nüms negönik ma dels fanäbama. Südöfans ömik äblöfädons, das dalab könädas no ai fümeton läbi, e das foms votik ona binons ba nemedikums.

Muif votik ävidikon in zifaziläks lövik. Limans kultanefa äpluükoms yülis ed äjuitoms ventüris valik dreda e spela; pöfikans (labü glöt suemovik ä nevitovik) äsevons. das pifakipons de karusäl at, sevabo dafredüköl. Desir gidöfik, das valikans, pöfikans äsi liegikans, ökompenons leigiko ko loter, ästigedon protestis jeikik su süts, memi kelas yels no eradons. Fümädikans anik no isuemons (u äsimulons nesuemi) lecedi: das binos leod nuik, timäd jenavik zusüdik... Slafan itifom loterazöti redik, me kel pö loteritired ädagetom as prem filükami linega omik. Ma lonem, pön ot päkodidon pro utan, kel ätifon loterazöti. Babülönänans anik älesagons, das imeritom ferini filüköl as tifan; votikans, nobaladälükans, das toman äsötom pönön omi, ibä so isludon fätot... Äbinons protests, blod anik päspilon; ab fino pöp Babülönäna äsuseiton vili okik su tadunam liegikanas. Pöp ädagetom lölöfiko finotis giviälük oka. Balido, äsüadükon Kompenäti ad dasumön kobonumi nämäda notidik.

(Tradutod se Spanyolapük fa hiel Sérgio Meira) [[Fövot.](#)]

III:24:2006

(Fövot de [pad balid](#))

Ûn yel 1990 hiel Piet änuenom obe: „Äpenob ele Dokan de Jong, ed ävisitob omi. Äbinom söl lebäldik e leflenöfik.” Esesedob gasedis pro Dokan de Jong. Söl Krüger älautom lartügis.”

Kodü atos el Piet Uittenbogaard äbinom pro obs yüm fümik ko dugans Volapükamufa ün timäd telid onik, ven, yufü el Piet, pädonulifikon.

Volapükamuf eperon dub deadam oma komipani lezilik ä nenfeniki. Nem omik ai olabon stimapladi in jenav Volapüka.

Valikosi Gudikün Oles ed Olikanes

sedom
Ralph

MENEFE BAL, PÜKI BAL

Posä el ‘Schleyer’ ijonom me jafot oka, vio kosädapük bevünetik äkanon pastukön, no äbinos plu fikulik ad datikön me geb stamädas votik e yümotas votik volapükis nulik. Ab Volapük obas nog dabinon. Aiplu osevädikonös ed aiplu ovogikonös, sodas olabülön dönu pladi, keli ilabon semanaedo, e ad kel rigao labon gitäti! Täno dial ela ‘Schleyer’ semanaedo ojenöfikon, sevabo: Menefe bal, püki bal!

DÖ MAN NENTUTIK E DÖ DOG SUFÄDIK

Man bäldik fümiko nentutik
Büo äbinom so vutik:
Tutikefs pitifons,
E lü om ivifons
Poldans – ab ko sek nenfrutik!

Dogi dalabob fleniki;
Sufädi labon meniki.
Äslipon dis vab
Äsif disü tab:
Nu dogi labob steniki!

VÖG VOLAPÜKA YELOD DEGMÄLID

NÜM 4

PRILUL 2006

(Pads 25 jü 32)

O Volapükaf lens Valöpo!

Pidob vemo, das ejonob ladeti dobik Vicifala su pad II:11:2006 gaseda; ladet oma verätik binon: G.P.O. Box 5985, HONG-KONG, Tsyinän.

Volapükaf lens anik sagon, das neai espikons Volapüki, e binons närvodiks lo tikamagot somik. Mutob sagön, das no spikoy Volapüki suvo, bi Volapüf lens no binons mödiks. Ab ven laboy pöti gudik ad spikön Volapüko, no sötoy refudön pöti at. „Do kanob gudiko penön, no kanob spikön,” sagoy.

Ekö mobils frutik ad fasilükön spikoti Volapüka:

Balido neodoy **okkonfidi** (e kleiliko noli Volapüka!) ab **okkonfid** jafon milagis!

Telido, bi Volapük neodon vödis nemödik ad dajonön tikamagotis alsotik, no steifüloyös ad spikön tu vifiko. Mens anik cedons, das if no spikoy vifiko, no reigoy püki, ab atos binos neveratik!

Kilido, geboyös –oy pö spikots valemik.. Binos fasilikum. Ya sevoy spikotadinis, kels nitedons oyi – sekü atos, labükoyös lisedi vödas zesüdik ad atos.

Folido, geboyös vödis nekomplitik. Tikamagots kanons ti ai pamagulön fa vöds balugik. If kespikan gebon vödi(s), keli(s) no suemoy, täno säkoyös kleilükami!

Äsä elogols, egebob finoti –oy! Äbinos fasilikum!! Ab at tefon te spikotis valemik. Ven spikol nätimikumo, kleiliko mutoy gebön elis –ob ed –ol, ab atos binos klülabikos, no-li?

Valikosi Gudikün Oles ed Olikanes

sedom Ralph

IV:26:2006

TÄV LÜ FAERUÄNS (DIL TELID)

Fa hiel Robert Pontnau

[[Dil balid.](#)]

Länäd Faeruänik binon klifik; klifs löükons okis se mel. Klifs nen bims, grüniks kodü yeb, kö bälätöns jips. Klifs kö nästons böds. Vegs gudik yümöns zifis e vilagis. Lifanivod binon geilük, ibä Danän fienon kildili bücäta. Vaibobs lü vilag „Kirkjuböur,” kö flen Norgänik oba, kel ästudom seimüpo tö „Torshavn” Faeruänapüki, e kel seivom profäsoran Poulsen. „Kirkjuböur” sinifon „glügavilag.” Binon cifazif vönädik nisulema. Nilü „Torshavn,” pö flan votik belema, stanon glügafailot, bijopän vönädik nisulema. Nilü glüg at dabinon glüg nulikum, ab niteda läsik. Farmamused gretik, labü möns blägik ko nufs turbagik e fenäts redik, äbinon lödöp bijopa jü Reformat Luteranik.

Pö naed balid änügolob ini dom privatik Faeruänik. Äbinon pülik, ab völs pätegons fa buks in püks mödik. Profäsoran äspikon obes me Danänapük skilädik tefü vödistuk. Mutoy jafön vödis nulik ad pladulön dinis nulädik. I steifüloy (ko plöp läsik) ad plaädön vödis Danänik medü vöds Faeruänik. Stukoy vödis, u me vöds koboplädöl, u gevoy vöde siämi nulik. Profäsoran lofom obes fidi, cifo bodi ko prods melik. Zibs mödik jinons binön uts länas Skandinänik votik.

Lespat lü zifil „Vestmanna,” nolüdü el „Streymoy” äbinon lunikün, keli ädunob. Nen tood, sekidoy de nibuds, kels binons saidiko jeriks. Zifil „Vestmanna” muton binön zif pro Faeruänans, ibä binon saidiko gretik. Famon demü bödaklifs. Törans kanons nafön zü melajol nolüdik. Klifs labons fomis magälük; suvo nafoy da kevs susmelik, kiöpio nügoloy me nafil. Böds binons lödöns soelik klifas at. Us äsenob somödiko nämädi nata nolüdik. Mens senons okis pemuüköls fa nat

sovadik, kö mel e klifs mesülons dö dabin okas, e kela tepi mens kanons te vitön, ab neai takedükön.

Vilob finükön konoti oba dub vöds anik tefü Faeruänapük. Binon Skandinänapük vönik äs spikoy oni in Lisladän. Vödastok jinon binön ut pükas nulädik Skandinänik, ab edakipon deklini äsi konyugis

IV:27:2006

mödikum. Lisladänans kanons reidön oni, ab neodoy delis anik ad suemön spikölanis, bi sit fonetik difon mödo. Zuo Faeruänapük dalabon fomis gramatik nemödikum, ka Lisladänapük. Utans, kels vilons lärnön oni, e kels ya sevons püki seimik Skandinänik, otuvons, das tidodabuk tiädü: „Kursus i faeroesk” kobü kasät fa söl Jeffrei Hendriksen, kel binom niveraprofäsoran, binon legudik. Linglänapüko dabinon „Introduction to modern Faroese,” kel diseinon ad dajonön püki, plu ka ad tidön oni.

Älifädob su Faeruäns vakeni mu plitiki, ab toä äkanob spikön püki komunik, nesuviküno äspikob Faeruänanes dö yegäds fefik. Do alan sion, das lif us binon plitik, e das fikul cifik binädon me jenöfot, das läns votik binons so fägiks ven viloy tävön; no kanob sevön, va id ob kanoböv lödön dü lunöp in län smalik at nen näütön obi!

FIN

KOJMAR BOADIK E DRATIK

Fa hiel John Redgwell

Ämutoy plaädön dratis lödateada obsik. Kapenans ya imeikoms boadalaedis zü nufed. Lektinans äpromoms ad kömön tü tudel balidkömö, ab jenöfo no äkömoms, bi balan omas ämalädöm. Plao äkömoms tü dödel ad primön vobodi. Äsagoms, das öfinükoms vobodi tü mudel sököl, ab tü del at man, kel ämutom blinön kabi, no älükömom, klu no äkanoms finükön oni. Ämutoms zögön dini jüs vig sököl! Dönu äspetobs ed ädotobs.

Mudel viga sököl älükömon. Lektinans älükömons kuratäliko – ab no ad vobön! Änunoms obes, das mutoms finükön vobodi in dom votik! Fino äfinükoms vobodi dratik tü del sököl, ab kojmar no nog ifinikon pro obs. Kapenans ämutoms gekömön ad meikön tegedi boadik sus dratäd. Timü at, lektinans i mutoms gekömön, bi dalogan ätövom, das no iläükoms drati lütailik lü föns valik. Nen ons riskobs lifi obsik – kojmar kion!

IV:30:2006

LOTER TÖ BABÜLONÄN (DIL TELID)

Fa hiel Jorge Luis Borges

[[Dil balid.](#)]

(Balükam at izesüdon, bi tölats nulik äbinons vemo veitiks ä komplitiks). Telido, älonon, das loter övedon klänik, glatik ä valemik. Päproibon sel moniälük zötas. Ya pänüdugöl ini müsters ela „Bel,” man libik alik sunädo äprimon ad kompenön pö loteritireds saludik, kels äjenons in labürens goda ün neits mäldeg alik, e kels äfümetons fätoti omik jü turn ösököl. Seks äbinons nekalkuloviks. Nüm gönik äkanon kodön tovami obsik lü konsälalef magivanas u fanäbami neflena (notika u nätimika), u, in dag püdik slipacema, komi voma, kel iprimof ad jänälön obis, u keli ya no äspelobs ad dönulogön. Nüm badik: mitulami, jemükami, deadami. Semikna jenöfot bal – sasen lukomunik ela C, vikod klänöfik ela B – äbinon tuvedot letälenik loteritiredas kildeg u foldegas. Yümätam tiredas äbinon fikulik; ab sötos pamemön, das pösods Kompenäta äbinons (e nog binons) valanämädiks ä lukäfik. Ön jenets mödik, nol, das freds semik ibinons sek fädas, iläsükönöv tugi onsik; ad skeapön de neblesir at, pösods Kompenäta ägebons tikodükamis e magivi. Steps onsik,

bits e dunots onas, äbinons kläniks. Ad vestigön spelis u jekälis nätimikis mena alik, ägebidos dö strologans e lükans. Ädabinons leons largentik semik; ädabinon jiedöp saludik, „Qaphqa” panemöl; ädabinons hogs semik len vatidugian bäldik pipuinädöl kels, bai ced valemik, ödugons lü Kompenät; badikans e gudikans äkipidons kusadis ini plads at. Ragiv lafabik äkonleton nunis at pepenöl me niväts distöfik verata.

Nekredölo, no ädefons vögs nebaicedöl. Kompenät, me prüd kösömik oka, no ägespikon stedöfo. Äbuükon ad skätön, bevü failots maskarifabriköpa, takomipi brefik, kel anu binon dil penädas saludik. Vödem pastümöl at äküpeton, das loter binon länumam fädöfa ini volaleod, e das zepam pölas no binon taspikam fädöfa, ab taädo fümükam onik. Id äküpeton, das leons et ed el „Qaphqa,” gef saludik et, do no pätataköls fa Kompenät (kel no iklemon gitäti ad konsultön onis), ödunodons nen garan calöfik.

IV:31:2006

Stet at ästilükon muifis notidik. Id äprodon vobedis votik, ba no pibüosagölis fa lautans. Dibiko ävotükon lani e tölatis Kompenäta. Tim nemödik reton obe; sagons, das naf obsik suno odevegon; ab osteifülob ad plänön atosi.

Ojinos dido nekredovik, das nek isteifülon ad tuvön teorodi valemik pledas. Babülonänans binons nemodo fomälöfik. Getedons lonädis fädas, givons ones lifi oksik, speli oksik, dajeki tudredälik oksik, ab no vilons okso vestigön lonis onsik labürenikis u glöpis tulöl, kels sävilupons onis. Stet fa ob pemäniotöl ye ästigädon bespikis mödik natäla lonik-matematik. De bal onas pämoton tikamagot sököl: if loter binon nämükam fädöfa, lüükam periodik kaota leode, lespade, no binosöv-li gidöfikum, if fädöf öflunonöv dilis valik tireda, no te bali?

No binos-li smilöfik, das fädöf öfümeton deidami neka, ab no jäfäti onik – notidik u klänik – ünü düp bal u yels tum? Favv vemo gidiks ats äkodons fino votükami lelogabik, kelas komplitis (pänämükölis fa dul tumyelas) te jäfüdisevans nemödik suemons, ab kelis osteifülob ad skätön naböfo.

Fomälobsöd loteritiredi balid, kel fümeton deadami mana semik. Ad dadunön oni, loteritired telid jenon, kel mobon, sagobsös, odeijütans mögik mäl. Se odeijütans at, folans kanons primön loteritiredi kilid, kel onunon nemi odeijütana jenöfik, telans kanons plaädön büdi negönik me büd läbik (samo, otuvam diva), balan otuükon deadami (as sam, onotidükon oni, ud opluükon mödoti tomas), votikans kanons refudön ad dadunön oni... Somik binon skemat sümbolik. Jenöfo num loteritiredas binon nenfinik. Slud nonik binon dafinik, ons valik volfons ini tuigs susnumik. Nennolans büocedons, das tireds nenfinik flagons timi nenfinik; jenöfo, saidos, das tim binon nenfiniko dilovik, äsä tidon fab famik: „Futorön ta tortug.” Nenfinöf at lönedon magifiko pö fäds nebüosagovik e pö Dial Sülik Lotera, keli kultons platonans...

([Finoti](#) kanoy reidön ün mul okömöl) (Tradutod fa hiel Sérgio Meira)

IV:32:2006

KÄLÖS LADI!

Fa hiel John Redgwell

Brefiko bü Kridid, jiflen gudikün jimatana obik ädeadof süpo demü ladingata, bäldotü lifayels luldegjöl. Ni of, ni sanan ofa äsevons, das älabof ladamalädi. Ekö nuned pro valans – mutobs kälön ladi obsik!

Noe mens bigik abi mens slenik plakons ladingatakis; jenöfo jiflen jimatana obik äbinof slenik. Mödans kredons, das ladamaläd binon maläd te manas. Jenöfo i voms mödik plakofs oni. Smökam, pinäd esatüköl, jueg erafinüköl, lalkohol ä sal tu mödiks xäinons riski ladamaläda. Koapimuf nesaidik kanon i xäinön riski.

Jiflen jimatana obik (äs fat obik, kel ädeadom bäldotü lifayelas mäldeg jöl kodü ladiatak) äsmökof zigarülis. Sanan obik änumom obe, das smökam zigarülas smalik te degas a del ösaidon ad kodön ladamalädi. Äfredom, ven äsagob ome, das ob no smökob.

Cedü ob, smökam binon kod gretikün ladiatakas. Ye pated pinäda, keli fidobs, i binon vemo veütik. Pinäds mononeesatüköl binons gudiküns tefü lad saunik. Pinäds at komädons in, samo, nöts, learaflukaleül e navätasidaleül. Diätans komandons, das sötobs vitön miligi pinädafulik ä mitis pinädik; ye sötobs fidön fitis leülik ömna a vig.

Vo kredob, das if kälobs ladi, kanobs lunükön lifi obsik.

DÖ LUDRINAN E HEROT

Hipul at, kel löfom drinodi,
Töba no logom finodi;
Ya binom brietik
Kodü vin vietik,
E seimo no tuvom trodi!

Flen jofik älabom heroti;
Ekömon de lefat – geroti!
Pelebladon fa vien,
Nu patomom fa klien
Ad sevükön lefate peroti!
VÖD LÄTIKÜN..... . SUVO VÖD RÄTIKÜN!

VÖG VOLAPÜKA YELOD DEGMÄLID

NÜM 5

MAYUL 2006

(Pads 33 jü 40)

O Volapükaf lens Valöpo!

Benokömaglidobsös mayuli, bi sevobs, das stom obinon vamikum, e das flors okölons länädi.

Nu gasedil obas id olabon kölis difik ad fredükön reidanis. Tiäd: „Vög Volapüka” pubon me tonats blägik nämik as kösömiko. Red sinifon lanäli, grün progedi e yelov speli. No fümob dö geb blöva! If labols tikamagotis votik, sedolsös onis obe, begö!

Anu efinükob tidodemi nulik: „Volapük Jäfedik.” Labon kobo tidodis teldegjöl. Tidods 21 – 28 konons brefiko jenavi Volapüka; seko primölans dunölo tidodemi at okanons lärnön bosu dö jenav püka it.

Dil balid tidodema, sevabo: „Volapük pro Alan” pubon me püks difik vel; too dil telid pubon te me Linglänapük, e desinob ad kobükön dilis tel at ad mekön tidodemi te bali labü tidods foldegtel.

Sekü atos, tidodem löpik binon tidodem nulädikün Volapüka atimo. Spelob ladöfik, das plöponös ad nitedön säkanis tefü püks bevünetik.

Valikosi Gudikün Oles ed Olikanes

sedom
Ralph

V:34:2006

LOTER TÖ BABÜLONÄN (FINOT)

Fa hiel Jorge Luis Borges

[Dil [balid](#), [telid](#).]

...Leog fibik nestedöfik geböfa obas jiniko ikömon lü el ‚Tiber’: el Elio Lamprido, in penäd okik: „Lif ela Antoninus Heliogabalus,” äkonom, das lampöran at äpenom su koans fätotis, kelis ögivülom vüdäbes okik, dat balan ägeton paunis deg goldina e votan musakis deg, benenis deg, bomis deg. Binos nitedik, das el Heliogabalus pidugälom ini Smala-Siyop, bevü kultans goda otnemik.

Binons i tireds nepösodik, nen zeil fümik: tired bal büdon, das smaragoin di Taprobana pösejedonös ini vats flumeda ‚Euphrates’; tired votik, das böd pölibükönös de nuf tüma seimik; u, das ün yeltum alik grain saba pömoükonös (u pölüükönös) däsarte nilü zif. Seks binons semikna jeikiks.

Ön flun benodälik Kompenäta, geböfs obes binon nu fulü fädöf. Reman degtelata vinafladas no posüpädon, if bal onas kipädon mauläti u sneki; utan, kel penon balädi, ti ai lüükon nuni seimik dobik; id ob, in penäds spidik at, edobükob ba stunidoti semik, ba kruäli semik. Ba id otöfi klänöfik...

Jenavans obsik, kels binons sagatiküns vola valik, edatuvons modi ad verätükön vobedis fädöfa; binos famik, das tölats moda at binons (ti ai) konfidabiks; do, klülisko, no paveitükons nen mödot semik pökas. Zuo, nos binon pevenenölum me neverat, ka jenav Kompenäta... Doküm vönik, pejüpöl dis failots tema, kanon binön sek loteratireda ädela u bü tumyels. Buk nonik padabükon nen difs smalik vü samäds distik. Penans pronons yuli klänik ad moädön, ad seletön, ad votükön. I lug nestedöfik paplägon.

Kompenät, labü neflagiäl godöfik, viton reklami valasotik. Vobans onik, paspetölo, binons kläniks; büds, kelis ai sedon, no difons de sümädots, kelis dobükans pübons. Zuo, kin kanon-li pleidülön, das binon te dobükan? Brietikan, kel datuvom büdi nesiämik, driman, kel

süpo galikom e deidom me nams lönik oka vomi, kel slipof nilü om; no dadunoms-li sludi klänik Kompenäta? Jäfidam seilik at, leigodovik lä vob goda, kodon niludamis valasotik.

Balans nenjemo sions, das bü tumyels Kompenät no plu dabimon e neleod saludik lifas obsik binon te vönaoloveik; votikans betikons oni laidüpiki e tidons, das oblebon jü neit lätikün, kü god lätikün odistukon voli. Votikans stetons, das Kompenät binon valanämädik, ab te flunon dinis smalikün: kraxi higoka, däsinots ruila e püfa, drimilis pö gödalulit... Votikans – lehäretals nenjemik –, das noe neföro ädabinon, abi odabinon neai. Votikans, leigoso bapäliks, blöfädons, das no binos veütik ad siön u ad noön dabini Kompenäta, ibä Babülönän binon nos pläämü pled fädas nenfinik.

(Tradutod fa hiel Sérgio Meira)

KONOTÜL LUDRINIK

fa hiel John Redgwell

Ven äbinob cil, pals obik äkonons obe konotüli sököl, kel tefon menis, kels ädrinons in bötöp nilü dom obsik. Konotül at binon veratik!

Ûn del seimik in bötöp provid bira pifidrinon. Bötöpacof äsagom: „Bir pefidrinon, klu mutols drinön vati. Leons drinons vati, seko binons nämiks.”

Ab balan drinanas ägespikom: „Kod veratik binon, das leons neai egutons biri !”

VÖD BREFIK

Mems gudik = plaks nulik

REL – DIN GUDIK U BADIK-LI?

fa hiel John Redgwell

Bü vigs anik hiel Tony Blair, ministeran cifik Britäna, älesagom, das God ibüdom omi ad nüfalön Lirakäni. Lesag at änofülön kritanis gudik valöpo. Slamans mödik älecedons oni as mal, das nüfal at äbinon krig relük ta län Slamik. Atos äkodon obi ad säkön: „Binon-li rel din badik”

Ma suem obik, fon relas valik binon „seved verik,” kel binon i fon valikosa. Mens sevädons oni in oks it e nemons oni „Godi,” „Lalahi,” e r. Pro Budans seved verik somik binon „Nirvana” – stad bina, ön kel pelibükoy de lölet deada e dönumoteda.

Difs bevü mods, ma kels mens suemons foni bina lölik, davedükons heti menas ta utans, kels suemons verati verik difiko. Kodü atos, rel edavedükon krigis ün tims pasetik, ed igo preseniko kodon, das mens deidons votikanis kodü lekred onsik. Too binäl utosa, demü kelos feitons e komipons, binon stad bina ot, sevabo: „seved verik.” Stad at binon gudäl verik. Utan, kel lifon ön stad somik, no vilon dämükön votikanis, ud igo zanön ko ons tefü lekred onsik.

Ven suemoy verätiko foni rela okik, suemoy, das rels valik binons notodots distöfik fona ot. Seko lecedoy menis valik as blods e sörs davedöls de fon ot. At binon rel gudik. Votaflano, ven no noloy foni, ab lecedoy relaplagi menas it as binäl rela, no löfiloy menis, kelas rel difon de rel oyik. At binon rel badik.

Nendoto hiel Tony Blair no ägetom büdi ad tatakön Lirakäni de fon rela okik, (kel binon i fon relas votik valik). Büd äsexänon de tikäl lönik. Äbinon slud bolitik, as slud relöfik peklotöl. Bo igo hiel Tony Blair it äkredom, das slud somik pädunon fa God. Kreds somik binons riskädiks, bi kodons, das mens dunons badikosi, kredölo, das dunons gudikosi.

Relans valik mutons dasevön, das fon relas valik binon balatik. Mens valik davedons de fon ot, klu mutobs stümön relis valikanas. Ekö rel gudik!

SMILOBSÖS !

LÖF BLEINIK

Of: Ai elielob sagön, das löf binon bleinik.

Om: Si! Ab mat binon logavan legudik!

NEMÖGIKOS !

Lamerikānan semik ätävom da Yurop. Ven äbinom tö London, älogom staudöpi, kö äbötoy seimosi ma desir dunetäba. Sekü atos, äbonedom Lamerikānan kanguri su bod peloetöl. Pos minuts anik jibötan ägekömof ed äsagof: „Pidob vemo osi, o söl! ab no labobs bodi!

JITIDAN GRODIK

Jitidan in jul pro cils yunik ägrodofo sis tim anik, ab nek tidäbas iküpeton stomägi bigiköl ofa. Ün del seimik tutavan ävisitom juli ad spikön tidäbes dö tuts, ed äkleilükom ones, das daifets e jokolad binons negudiks pro tuts, e jenöfo bigükons oyi. Gekömölo ini tidacem, hitidäb smalik älükömom lü jitidan, e, jonölo stomägi ofik, äsagom ofe: „Sevob utosi, o lädül! kelosi edunol!

LÄ SANAN.

Malädan: Fut detik oba dolon obi, o söl!

Sanan: Binos kodü bäldot ola, o söl!

Malädan: Ab fut nedetik labon bäldoti ot, e no dolon obi!!

KONSÄL GUDIK-LI?

Man bäldik visitom sanani. Pos xam staböfik, sanan sagom ome: „Mutol tävön länädio ad sätenidükön oli. Us mutol löädön se bed göliko, golön lü bed tü düp gölik, fidön miti e drinön miligi, e mutol turön kilna a del... e mutol smökön zigarüli te bali a del. Pos muls kil man bäldik at gekömom lä sanan, e sagom: „Konsäl olik eyufon obi mödo. Etävob länädio, elöädob se bed ed egolob lü bed göliko, efidob miti ed edrinob miligi – jenöfo edunob valikosi, keli ekomandol obe, ab mutob sagön, das no binos fasilik pö bäldot obik ad primön zigarülismöki!

VÖG VOLAPÜKA YELOD DEGMÄLID

NÜM 6

YUNUL 2006

(Pads 41 jü 48)

O Volapükaf lens Valöpo!

Konot atmulik, keli etradutom flen S. Meira, labon tiädi: „Rosad hielä Paracelsus” fa hiel Jorge Luís Borges. If vilol reidön konoti at in Spanyänapük rigik e leigodön oni ko tradutod Volapükik, visitolös, begö! ladeti leäktronik sököl:

http://ar.geocities.com/elspamesmierda/Borges/borges-1983-rosa_paracelso.htm

Anikans blibons nog su tikädöp oksik, das Volapük binon nesuemovik. Ab hiel Arie de Jong, kel irevidom püki, no äbaicedom ko somikans. Ekö vöds sapik oma in tef at:

„El Schleyer äneodom pro sit okik stamädis mu brefikis. Pro zeil at, ävälom vödis se natapüks valasotik, ab gretadilo se püks Lingläna, Fransäna e Deutäna. Kö äbinos zesüdik, ävotafomom onis jüs ivedons pötöfikis pro sit okik. Dub dunamod at, Volapük no evedon pük su natapük seimik staböl, ab evedon äsvo pük livätik, sui generis, pük labü kalad lönik.”

Volapük binon vo pük balik. No binon slafan püka alseimik. Volapük binon koboyumükarät labü lons patik. Kleiliko vödastok püka dekömon de vöds ya dabinöls in natapüks votik. In tef at, gebon tikamagotis fa vöds at pelofölis, ab if zesüdos ad votafomön onis bosilo, täno no zogon ad dunön osi, bi vöds no binons mastans – binons dünans, e Volapük ai eträitons onis somo. Sekü atos, Volapük labon kaladi lönik – kaladi, kel binon balik bevü püks mekavik votik. Medü on, vöds semikna pebrefüköls se püks vola lölik pledons rouli oksik patik, stabü gramat nedöfik, ad nunön tikamagotis kleilik menefe bal.

Valikosi Gudikün Oles ed Olikanes sedom

Ralph

VI:42:2006

ROSAD HIELA PARACELSUS

fa hiel Jorge Luís Borges

In бүr okik, kel binädon me lucems tel dis nuf, hiel Paracelsus äbegom Gode okik, Gode nefümik oka, Gode alseimik, das ösedom ome tidäbi.

Ävedos nevifiko soar. Fil smalik in filetatop äjedon jadis nenomöfik. Löükön oki ad filidön lampadi ferik binos vob tuik. El Paracelsus, kela küpäl pidetiron dub fen, äglömom leplekami okik. Neit ya iradon steilömis püfik e vatidugianili, ven änokoy ta yan.

Man at slipöfiko älöükom, ägrämom tridemili skrubätik, ed ämaifükom yani.

Nesevädikan änükömom. Äbinom id om fenik. El Paracelsus äjonom ome seadöpi; votikan äseidom oki ed ästebedom.

Dü tim semik no ätökoms vödi bal.

Tidan äbinom balidan, kel äspikom.

„Memob logodis se Vesüdän e logodis se Lofüdän,” äsagom, no nen pleid. „No memob oliki. Kim binol-li, e kisi vilol-li de ob?”

Nem obik binon neveütik,” ägesagom votikan. „Dü dels kil e neits kil egolob ad lükömön ini dom olik. Vilob vedön tidäb olik Eblinob ole dalabotis valik oba.”

Äsumom sakädi ed ädotülom oni su tab. Könäds äbinons mödiks ä goldiks. Ädunom osi me nam detik.

El Paracelsus ideflekom de om ad filidön lampadi. Ven ägeflekom äküpom, das nam nedetik äkipon rosadi. Rosad at ätupon omi.

Äseidom oki, ädeklivom boso, äyümom tipoti doatas okik ed äsagom: „Cedol obi fägiki ad mekön stoni, kel ceinon diletis valik ad gold, e lofol obe goldi. Ut, keli sukob, no binon gold, ed if gold binon veütik pro ol, neai obinol tidäb obik.”

„Gold no binon veütik pro ob,” ägespikom votikan. „Könäds at binons balugiko dilil desira obik ad vobön. Vilob, das otidol obe Lekani. Vilob begolön kobo ko ol vegi, kel dugon lü ston.

VI:43:2006

Tidäb äsagom me vög koldik: „Begob ole miseri ad jonön obe nepubami e gepubami rosada. No veütikos, if vobol me steilöms u me Vöd.”

El Paracelsus äsagom nevifiko: „Veg binon ston. Detävapün binon ston. If no suemol vödis at, no nog eprimol ad suemön. Step alik ola binon zeil.”

Votikan älogedom omi kudiko. Äsagom me vög distik: „Ab, dabinon-li zeil?”

El Paracelsus äsmilom.

„Nofölans obik, kels no binons läs mödiks, ka stupiks, sagons, das no dabinon, e nemons obi lugani. No baicedob ko ons, ab no nemögos, das lifob in luspet. Sevob, das „dabinon” Veg.”

Äbinom seilik. Täno votikan äsagom:

„Blümob ad begolön oni ko ol, igo if omutobs golön dü yels mödik. Dälolös obe ad travärön däsarti. Dälolös obe ad logön se fag läni pepromöl, igo if stels no leadons pobestepön oni. Vilob te blöfi bal büä osetävob.”

„Kiüpo?” äsäkom el Paracelsus kudiko.

„Ebo anu,” äsagom tidäb me näm süpik.

Iprimoms spikoti in latin; anu in Deutänapük.

Hiyunan ätovom rosadi ini lut.

„Dabinon sagäd,” äsagom, „das kanol fefilükön rosadi e koedön gepubön oni se zens yufü Lekan olik. Dälolös obi ad temunön milagi at. Te atosi begob ole, ed ogivob ole poso lifi lölik oba.”

„Binol vo kredälik,” äsagom tidan. „No neodob kredäli; flagob fiedi.”

Votikan älaidualom: „Ebo bi no binob kredälik, vilob logön me logs obik nosükami e dönulifükami rosada.”

El Paracelsus isumom oni, e spikölo äpledom me on.

(Fövoti konota kanoy reidön su pad 46).

VI:46:2006

„Binol kredälik,” äsagom. „Sagol, das fägob ad distukön oni?”

„Nek no fägon ad distukön oni,” äsagom tidäb.

„Negidetol. Kredol-li, das bos kanon-la pagegivön nose? Kredol-li, das el Adam balid in Parad ikanom-la distukön flori igo bal, u yebabledi bal?”

„No binobs in Parad,” äsagom viläliko hiyunan. „Is, dis mun, valikos binon deadöfik.”

El Paracelsus ilöükom oki dönu.

„In top votik kinik binobs-li? Kredol-li, das Godöf kanon-la jafön topi, kel no binon Parad? Kredol-li, das Fal bos votik binon-la, äs nesev, das binobs in Parad?”

„Rosad kanon pafilükön,” äsagom tidäb letodiko.

„Fil nog dabinon in filetatop,” äsagom el Paracelsus. „If jedolöv rosadi at sui on, kredolöv, das püfefilükön, e das zen obinon veratik. Sagob ole, das rosad binon laidüpik, e das te jin onik kanon cenön. Saidonöv obe vöd te bal ad jonön oni obe dönu.”

„Vöd bal-li?” äsagom pesüpädölo tidäb. „Vatidugianil ya pekvänon, e steilöms binons fulü püf. Kisi dunolöv-li ad gepübön oni?”

El Paracelsus älogedom omi lügiko.

„Vatidugianil ya pekvänon,” ädönuom, „e steilöms binons fulü püf. Pö dil at lifatäva obik gebob stumis votik.”

„No riskob ad säkön, kiniks binons,” äsagom votikan lukäfiko, u ba mükiko.

„Spikob dö ut, keli ägebon Godöf ad jafön sülis e tali, äsi Paradi nelogädik, kö anu binobs, e keli sinod rigik klänedon de obs. Spikob dö Vöd, keli tidon obes nolav Kabaala.”

VI:47:2006

El Paracelsus ämeditom. Poso äsagom: „If dunoböv osi, sagolöv, das atos binon te jin pekodöl dub magiv logas olik. Milag at no givonöv ole fiedi, keli sukol. Klemolös, kludo, rosadi.”

Hiyunan älogedom omi, boso pästupöl. Tidan laodiko äsagom ome: „Zuo, kim binol-li ad nükömön ini dom tidana e ad flagön milagi? Kisi edunol-li ad meritön legivoti somik?”

Votikan ägesagom, me vög dremöl: „Ya sevob, das edunob nosi. Begob ole nemü yels mödik, dü kels ostudob in jad olik, das дәlölös obe ad logön zeni e poso rosadi. Nosi obegob plä atos. Okredol temunami logas obik.”

Süpiko äsumom rosadi leredik, keli el Paracelsus ilüvom su tab, ed äjedom oni ini flams. Köl peperon, e te zen nemödik äreton. Dü timül nenfinik ästebedom vödis e milagi.

El Paracelsus no imüätikom. Äsagom me balugöf süpädöl: „Sanans e pötekans valik di Basel lesagoms, das binob cütan. Ba gidetoms. Is binon zen, kel äbinon rosad e no plu obinon.”

Hiyunan äjemom. El Paracelsus äbinom lutidan, u ba visionan, ed om, nüdranölan, ägolom love yan omik ed ämütom omi ad koefön, das lekans magivik omik äbinons vaniks.

Äkienom ed äsagom ome: „Ebitob nepardoviko. Pö ob edefon fied, keli Söl flagon de lekredans. Dәlölös obe, das lailogob zeni. Ogekömob, ven ovedob nämikum, e lä fin Vega ologob rosadi.”

Äspikom me levip, ab levip at äbinon pid, keli kodon in om tidan bäldik, so palestümöl, so patataköl, so famik ä fino so vagik. Kim äbinom-li om, el Johannes Griesbach, ad түvön me nam blasfamik, das po maskar nek dabimon?

Könäds goldik äbinonsöv nu limun. Ägesumom onis ven ämogolom. El Paracelsus ädugädom omi jü fut tridema ed äsagom ome, das in dom at ai obinom benokömik. Bofikans äsevoms, das neai ölogoms odi dönu.

El Paracelsus äblibom soelölo. Büä äkvänom lampadi, äkonletom ini nam okik zeni nemödik ed äsagom vödi bal nelaodiko. Rosad ägepubon.

(Tradutod fa hiel S. Meira)

VI:48:2006

SMILOBSÖS !

Linglänan ävisitom Lamerikäni. Ven äküpetom mani, kel äsmökom zigari vemo gretiki, äsagom: „Zigar gretik kion!” Man ägespikom: „Is in Lamerikän dunoy valikosi gretiko!”

Täno älogom toodi vemo gretiki ed äsagom: „Tood gretik kion!” Ek ägespikon dönuo: „Is in Lamerikän dunoy valikosi gretiko!”

Pos minuts anik älükömom lü lotidöp ed äsäkom: „Kiöp binon-li tvalet?” Ab neläbiko äflekom oki pö gul dobik ed äfalom ini svimaban. Ävokädom: „No tirolöd jäni!”

Mans kil: lugan, tifan e bolitan äyüloms dö fäg oksik ad blibön in svinalecek ko svin.

Balido lugan ägolom ini svinalecek. Pos minuts deg äsekömom.

Täno tifan änügolom ini lecek. Pos minuts teldeg id om äsekömom.

Fino bolitan änügolom ini lecek. Pos minuts kildeg svin äsekömom.

(Cogs löpik petradutons fa hiel John Redgwell)

VÖG VOLAPÜKA YELOD DEGMÄLID

NÜM 7

YULUL 2006

(Pads 49 jü 56)

O Volapükaf lens Valöpo!

Su pad 54 kanols reidön konoti votik fa hiel Jorge Luís Borges, sevabo: „Bukemöp di Babel,” fa hiel Sérgio Meira petradutöl.

Mutob koefön, das no äktenob dö geb vödas „bukemöp” e bukemöpan” pla vöds kösömikum: „bukem” e bukeman,” ab flen Meira ekleilükom oki medü küpets sököl:

„Ven ätradutob vödemi ela Borges, äzogob, ibä vöds bofik jinons gudiks. Ämeditob dö vöds at, ed ätikob: if suemob gudiko disti vü ons, tän bukem = konlet bukas; bukemöp = top, spad (cem, lecem, bumot) kö topon bukem. Jenöfo suvo fikulos ad sludön in vödems difik, va tefos topi, u te konleti, ibä bofiks suvo pötons. Ab in vödem ela Borges, äjinos lü ob, das leigod ko Leval sinifon, das top binon tikamagot veütikum. Ätikob: El Borges vilom penön bosu dö Bukemöp (= Leval), kel ninädon Bukemi (= konlet bukas) lelölöfik, lü kel dutons buks mögik valik. Bukemöp (= Leval) labon i binodi spadik (mällienik), kel no sekidon tikaviko de jenöfot, das ninädon bukis (Bukemi). Kodü atos esludob ad gebön vödi: Bukemöp, e no vödi: Bukem.

Äzogob i dö vöd, keli mutoy gebön ad sinifön: men, kel lödon in Bukemöp. El Borges (kel äbinom id om bukeman) nendoto ävilom gebön magi bukemana, sevabo: mena, kel vobon me bukem as metafor pro men in valem. Du ämeditob dö atos, ätikob, das ba binosöv nitedik ad gebön vödi: bukemöpan, bi no binon kösömik, ad tikön otüpo dö bukeman (utan, kel vobon in bukemöp, me bukem) e dö lödan bukemöpa – kelos nomiko no dabinnon (kin vilonöv-li lödön in bukemöp?) Ab sio dabinnon in Leval at, fa el Borges pedatiköl, „bukemöpans” kels binons lödans bukemöpa, ab kels no zesüdiko vobons me buks. Äjinos obe, das Volapüko vöd: „bukemöpan” igo gudikumo malon stadi at, ka vöd: „bibliotecario” Spanyolapükik, → [pad 56](#)

VII:50:2006

LÄB GRETIKÜN

In lekev zänodü soalöf fota hihärmit älödom. Äbinom bäldik dub lifadels mödik, kibäldotik äbinom nek äsevon; ed ilödom us dü lunüp, kilunüpiko i no esevoj. Dü nifüp e dü hitüp äbilibom us, ed äjinos, äsvo no äsevom lifamodi votik. Ninü lekev äbinon bed labü bledem grünik e musk; us i tab binü boad grobiko picöpöl ästanon, e diled bimastama jonidon ad stul. Zuo us i cafed älagon sus ston plenöfik, kel pägebon as filatop. Vataluflad e skals taimik äbinons in spadül. Reto nos ädabinnon us.

Steböp ätopon su bel geilik, e härmit ämutom vegön ve veg lunik ä dilo no pikulöl, ven änexänom de bel ad ramenön nulüdoti pöfädik oka. Äbinos vo töbikum ad rivön lekevi de fälid; lödöps valik pöpa ätopons speariko dono in vilagüls anik. Ab mens se topäd et ilasumons, to veg töbiko begolovik, kösömi ad visitön härmiti, if pädrefons dub kuds e dot.

Seimna vom yunik äbegrämof vegi lü lekev. Skin ofa äbinon flifädik, e herem dofik äfremom bundanöfiko e vefiko logodi ofik.

„O fat!” äsagof, „län obik vesetikon dub ledesir lü läb. Binob yunik, e sevob, das läb gretik dabinnon pro ob. Ab ai mofugon de ob, e lif vedon tu miserabik, tu pöfädik. Logob äsvo in fag läbi oba, e sevob, das, if kanoböv te rivön oni, val ovotikonöv sunädiko; lif pöfädik täno ovedonöv gretik, liegik ä jönik. E nu ledesir obik binon so gretik, das vesetikon nämis oba. O fat! kisi odunob-li ad dagetön läbi?”

Härmit ägespikom: „Utos, kelos binonöv läb pro ol, ol okanol te dagetön dub dunön negiti. Ab utos, kelos padageton me negit, no vedon läb. Sekü kod at, mutol klemön utosi, dö kelos sevol, das obinosöv läb ola.”

Vom ägespikof: „No kanob klemön. Läb obik plu völadon pro ob, ka lif.”
Ed ägüflekof spidiko oki, ed ägegolof vifiko lü plen pibelödöl.
([Reti konota](#) at kanols reidön su pad lätik)

VII:51:2006

COGS LIREYÄNIK FA HIEL JOHN REDGWELL PESEDÖLS

OBIKAF UD OLIKAF-LI?

Farmans tel Lireyänik iremoms jipis tel. Balan farmanas äsagom votikane: „Kimodo osevobs, kin onas binon obikaf e kin binon olikaf?”

Votikan ägespikom: „Odekötob lögi bal jipa obik.” Seko osevobs, das jip labü lögs te kils binon obikaf.”

Ädunom atosi, ab dü neit jip labü lögs kil ädebeiton lögi bal jipa votik.

Gödo balan farmanas, logölo utosi, kelos ijenos, äsagom votikane: „Kimodo osevobs nu, jip kinik binon-li obikaf e kin binon-li olikaf?”

Votikan ägespikom dönu: „Odekötob lögi nog bali jipa. Jip labü lögs te tels obinon obikaf.”

Ädunom atosi, ab dü neit jip labü lögs tel ädebeiton lögi bal jipa votik; sekü atos, jips bofik älabons nu lögis te telis.

Din at äläidulon jüs jips bofik iperons lögis alik.

Täno balan farmanas äsagom: „Kisi odunobs-li anu?”

Votikan ägespikom: „Ekö tikamagot gudik! Ob olabob jipi blägik, ed ol, labolös jipi vietik!”

TÄV LÜ SOL

Ûn yel 1969, Lamerikänans äsedons manis lü mun. I Lireyänans änunons, das ösedons manis lü sol. Ven ek äsagon ones, das atos öbinos nemögik, bi sol binon mödo tu hitik, ägespikons: „Atos no binos säkäd – ovegobs neito!”

VII:54:2006

BUKEMÖP DI BABEL (DIL BALID)

Fa hiel Jorge Luís Borges

Dub lekan at dalol lelogedön cenis tonatas 23...

(Kopav Glumaladäla, dil 2, bagaf II, mem (IV))

Leval (keli votikans nemons Bukemöpi) binädon me mödot nefümik, ba nenfinik, lecemas mällienik, labü lutamafonäds gretik in zän, pazüöls dub stutöm lövikün. Dese mällien alseimik logädons teads bapik e löpik; nenfiniko. Dilam lecemas binon necenöl. Bukaboeds teldeg, mö bukaboeds lunik lul a flan, tegons flanis valik, pläamü tel; geil onsik, kel binon ut teada, töbo pluon uti bukemöpan zänedik. Bal flanas livik dugon lü klünacem nabik, kel labon miedi ko lecem votik, sümik ad balid e ad valiks. Detü e nedetü klünacem dabinons cemils tel. In bal mögos ad slipön stanölo; in votik, ad kotenükön koapaneodotis. Is binon i tridem skrubätik, kel xänon ä nexänon ini fag. In klünacem dabinon i lok, kel fiediko telon jinis. Mens kösömons ad kludön de lok at, das Bukemöp no binon nenfinik (if binonöv-la, kikodo-li telam luspetik at?); ob buükob ad drimön, das platots nidik magons ä promons nenfini... Lit kömon de fluks glöpik semik, kels labons nemi „lampad”. Tel dabinons in mällien alik. Lit, kel stralon de ons, binon nesaidik, nestopöl.

Äs mens valik Bukemöpa, ätävob dü yunüp obik; äpilgrimob, buki äsukölo, ba lised bukalisedas; nü logs obik ya tio no kanons letuvön utosi, kelosi penob; primob ad deadön mö liöls nemödik de mällien, kö pämotob. Pos deadam obik, no odefons nams miserik, kels ojedons obi love stutöm; sepül obik obinon lut nenstaböfik; koap obik ofalon lunüpo ed opuridikon äd osoluon in vien pojenüköl dub fal, kel binon nenfinik. Stetob, das Bukemöp binon nefiniköl. Dialimans

lesagons, das cems mällienik binons fom zesüdik ä nevitovik spada leverik u, nemuiko, klienäla obsik tefü spad. Blöfädons, das cems kil- u lullieniks binons nefomäloviks. (Müsterans sagon, das stäat sävealon ones cemi sirköfik e buk sirköfik gretik labü tanäd yümöfik, nenropik, kel bezügon völis valik; ab temun onas binon nekonfidabik; vöds onas, telplänoviks. Buk sirköfik at binon God). Saidosös obe nu ad dönuön seti klatädik: Bukemöp binon glöp, kela zän kuratik binon mällien alik, e kela züot binon nelügolovik.

VII:55:2006

Baiädü völ alik mälliena alik binons bukaboeds lul; bukaboed alik kipädon bukis ofomätik kildegte; buk alik binädon me pads foltumdeg; pad alik, me kedets foldeg; kedet alik, me tonats blägik jöldeg. Dabinons tonats i su tanäd bukas; tonats at no plänons u büosagons utosi, kelosi sagon pads. Sevob, das neyümöf at, pasetatimo, äjnon klänöfiko. Bü bespik tuvedota (kela letüv, to seks lelügik ona, binon ba cifajenot jenava), vilob mebön xiomis anik.

Balid: Bukemöp dabinon *ab aeterno*. Tefü verat at, kela sek nemedik binon laidüp fütürik vola, tikäl nonik kanon dotön. Men, bukemöpan döfik, kanon binön vob fäda, u demiurgas badälik; leval, labü konlet lejönik oka bukaboedas, toumas rätöfik, tridemas nenfenik pro tävan e jiedöpas pro bukemöpan seadöl, kanon binön te levob goda. Ad sienön fagoti, kel dabinon vü godälikos e menätikos, saidos ad leigodön malis dremöl grobik at, kelis nam fibik oba penülön su pads vietik pö bukaprim, ko tonats noganik nina: kleiliks, jöniks, blägiküns, nezüpäroviko gemagöfiks.

Telid: num malas lotografik binon teldeglul. (1) Fümükam jenöfota at ädälön, bü yels kiltum, ad mobön teorodi valemik Bukemöpa e ad tuvedön kotenükölo säkädi, keli niludam nonik iletuvon: natäli nenfomik ä kaotik bukas. Bal, keli fat obik älogom in mällien ziläka deglul-züldegfol, äbinädon me tonats M C V badäliko pidönuöls de kedet balid jü lätik. Votik (suvo pakonsultöl in ziläk at) binon labüren balugik tonatas, ab su pad bülätik sagon: „o tim piramids ola”. Ya sevoy: pro kedet bal reidovik u set suemovik, dabinons liöls binü ne baiton nesiämik, vödämis nensinifik e kaot. (Seivob topädi groböfik, kelas bukemöpans iklemons kösömoti lukredik ä vaniki sinifisuka in buks, kelosi leigodons ko sinifisuk in drims u in namaliens kaotik. Lekoeffons, das datuvans penama äsümädons malis natöfik teldeglul, ab jelodons lecedi, das jenöfot at binon vilädik, e das buks sinifons nosi in its. Lesag at, äsä ologobs, no binon lölöfiko dobik.)

(Fa hiel S. Meira petradutöl) [[Fövot](#).]

KONSÄLANS NO AI GUDIKS!

Neai pölob – binons konsälans obik, kels labons privilegi at!

VII:56:2006

[[Primot](#).]

Pos yel bal ästanof dönu lä kev härmita.

„O fat!” äsagof, ägidetol. Läb obik äkanon te padagetön me dun negita. E nu negit et ejenon, ed utosi, kelos öbinöv läb obik, nu dalabob. Ab i binos bisarik, das ägidetol dö atos, das nu no plu binos läb.”

Bäldikan änuton seiliko ä glumiko, ab no äspikom.

„O fat!” vom äföfov, „läb veratik üfo no dabinon-li pro ob?”

I nu man bäldik no ägespikom me vöd bal. Älemufom te kapi gedik oka, ed älogom ini fag, äsva äsukom us gespiki ad säk voma. Täno älemufom kapi, e vom äsuemof omi.

„Tän kluo no völados ad lailifön,” äsagof, e ton vöga yunöfik ofik äbinon, äsva ikräkon. Süpo äsümedof vom fenikün. Ävilof mogolön, ab härmit ämalom ofe ad blibön.

„Bos dabinon, kel plu völadon ka läb,” äsagom nevifiko, „edefugob de vol e de mens ad dagetön osi: utosi, kel neföro nosikon: püd.”

„Püd,” ädönuof nog balna vom ti nentikiko, ed äläükof lü atos: „Sagolös, o fat! lio dagetoy-li püdi somik?”

„Balan muton duinön sakrifoti gretik,” bældikan ägespikom, „votan muton komipön me komip fikulik, e kilidan muton polön fledi vetik. Obs valik, vö! mutobs lobedön e sufodön ma vögot in ninäl obas.”

Ven yel nog bal ipasetikon, ästanof dönu fo lekev härmita.

„O fat!” äsagof, „dönu ägidetol. Eduinob sakrifoti, ed edalilob vögoti in ninäl oba. Läbi no plu sukob, etuvob püdi!”

[[De redak](#), dil telid]

bi muton sinifön: „lödani,” ab otüpo nog sümön ad „voban” (bukeman). Kodü atos esludob ad gebön i vödi at.”

Valikosi Gudikün Oles ed Olikanes

sedom Ralph

VÖG VOLAPÜKA YELOD DEGMÄLID

NÜM 8

GUSTUL 2006

(Pads 57 jü 64)

O Volapükaf lens Valöpo!

Stom binon hitikum ka kösömiko e seko sig binon küpovik id in län at bi, samo, yeb no plu binon grünik e flifik, ab yelovik e deadik.

In tef at, tikob dö flen e kevoban lanälik Pontnau, kel atimo tävom in Togovän, kö hit binon gretik. Epenom obe anikna dö ventürs okik in Frikop; spelob, das pos lüköm oma lü Fransän, openom lartügi tefü tävs oka, dat kanobs tiko ducedön omi in län keinik at.

Ekö nulod gudik pro Volapük. Suno siämamäks Volapüka obinons gebidiks. Siämamäks at binädons me talaglöp su feled silablövik sirköfik. Löpo stanon vöd: **Volapük**; dono okanoy reidön spikedi Volapüka, sevabo: **Menefe bal, püki bal**. Sekü atos, okanobs nunön kesifanes obsik, das binobs Volapükaf lens, e das pleidobs vemo dö atos.

Su pad lätik gasedila kanoy reidön lartügi brefik de Cifal. Tefon skemati patik ad gebön vödis. No binos fasilik, too binos mu frutik pro utans, kels vilons dagetön vödastoki gretikum. Cedob, das poedots rimik i yufons gebanis püka ad dunön otosi. Mutoy sukön vödis pötik ad atos, e sukölo onis, lärnöy vödis nulik ad liegükön vödastoki püka ön mod plitik.

Valikosi Gudikün Oles ed Olikanes

sedom
Ralph

VIII:58:2006

PÜK LÖFA

Fa hiel John Redgwell

Bü vigs anik flen Pontnau äsedom obe tidodemi dö Loxitänapük.

Nemoy püki at „Püki Löfa,” bi binon pük, me kel trubadurs, sevabo: löfapoedans, äpenoms poedotis okik.

Loxitänapük päspikon da topäd gretik Fransäna sulüdik. Jenöfo bü krig balid volik äbinon pük cifik dila at Fransäna. Fransänapük päspikon nemödiko us.

Ab tü tim presenik binon ti deadik. Läbo nited dö Loxitänapük emödikon dü yels lätik.

Tidoy oni dönu in juls e nivers, noe in Fransän, abi in läns votik, ninädü Yapän. Yapänans nitedälons dö pük, bi kuliv trubaduras binon rig kuliva Yuropa vesüdik.

In Fransän sulüdik mens anik spikons oni dönu ko famülans e flens as pük aldelik.

Ven äprimob ad dalilön kasätis tidodema, magäd balid obik püka äbinon: „Tonon äs Spanyolapük u Portugalapük.”

No binos süpäd, bi Loxitänapük binon pük romenik. Jenöfo sümon lü Katalonänapük.

Binädon me dialegs anik, se kels el Lengadocian (dialek ela Languedoc) e Provensal. Dialegs valik binons bevüsuemoviks e penasit binon nomik.

Mödikans kredons, das Loxitänapük binon dialeg Fransänapüka. Lenö! Binon pük patik, äs Katalonänapük. Dalabon kaladi lönik. Kanoy leigodön baiodi bevü Loxitänapük e Fransänapük ute bevü Deutänapük e Nedänapük. Mod, ma kel Loxitänans anik spikons Fransänapüki binon „dialek,” samo: anikna sagon: „Donne-moi **de** vin” pla „Donne-moi **du** vin.” Atos paflunon fa notodot Loxitänapükik: „Dona-me de vin.” Geb somik

in Loxitänapük: „Dona-me del vin” sinifon: „Givolös obe vini (at),” (sevabo: din patik, tefik). „Donne-moi de vin” binon geb dialega: „Dona-me de vin.”

Binod Loxitänapüka binon nitedik. In tefs anik gramat ona binon balugikum, ka ut Fransänapüka. Samo, no dalaboy pönopi leigü pönop Fransänapükik: „dont” (= kela/kelas). Plao geboy eli „que” (= das) e ladyeki dalabik, samo: seti „Man, kela jimatan binof sanan...” notodoy as „Man, das jimatan omik binof sanan...”

Loxitänapük binon pük fäkik. Sagoy: „In Loxitänapük lad kanon panotodön so mödo äs lanal.” Tuvoy suvo poyümotis fäkik, noe ko nems, abi ko ladyeks, samo: kanoy sagön, tefü cil: „Es lason,” (pronoy oni: „Es lasu”) ad sinifön: „Binom fenik (cilül obsik, keli löfobs).” „Las” sinifon „fenik.” Teloy konsonati „s” fo poyümot fäkik: -on, kel sinifon „-ül.” Ekö bo kod pluik, das nemoy Loxitänapüki „Püki Löfa” !

Cedü ob, Loxitänapük binon pük jönik ä nitedik, kel söton neai deadön.

Hiel Zamenhof, datuval Sperantapüka, no ävilom, das pük bevünetik plaädon pükis natik/topädik. Güö! Ai äkuradükom menis ad lärnön pükis somik.

As spikans Volapüka, sötoobs, id obs, stümön pükis valik e yufön ad lifükön utis, kels riskädons ad deadön.

Finükob lartügi at me sagod Loxitänapükik: „Èstre fièr de sa lenga, es èstre fièr de se.” (= Pleidön dö pük okik sinifon pleidön dö ok it).

VÖDS SAPIK

Flen, kel no vilon yufön, pido,
dü tims badik, no binon flen dido!”

BUKEMÖP DI BABEL (DIL TELID)

[*Dil balid.*]

Dü lunüp äkredoy, das buks nesuemovik baiädons ko püks pasetik u fagik. Veratos, das mens vönädik, bukemöpans primik, gebons püki saidiko difik de ut, kel paspikon nutimo; i veratos, das mö liöls anik detio pük binon dialegik, e das teads züldeg löpio, binon nesuemovik. Atos valik, dönuob, binon veratik, ab pads foltumdeg elas M C V necenöl no kanons binön pük, kiodialegik u kioprimöfik binonöv. Anans ämobons, das tonat alik kanon flunön sökölis, e das völad ela M C V in kedet kilid pada 71 no äbinon otos, kelos kanon dalabön tonatas at in top votik pada votik, ab mob lufümik at no äplöpon. Votikans ätikons dö krüptografs; niludam at pedasumon valemiko, too no me sinif, me kel fomükons datuvans oni.

Bü yels lultum (2), cif mälliena löpik etuvom buki so kofudiki äs votiks, ab kel älabon padis te telis labü kedets homogenik. Äjonon tuvoti okik tradutane tävöl, kel äsagom ome, das pipenons in Portugänapük; ma votikans in Yudapük. Pos ti tumyel päsevon pük: dialeg samoyed-lietuvik Gvaranidapüka, labü yümots Larabänapüka klatädik. I ninäd päsuemon: tidods dö diletam yümätik, labü sams sotülas dönuama nemmedik. Sams at ädälons bukemöpane letälenik ad tuvön loni stabik Bukemöpa. Tikan at äküpom, das buks valik, kiodistöfiks äbinonsöv, binädons me dilets leigik: spadül, pün, liunül, lafabatonats teldegtel. Id älesagom bosu, kelosi tävans valik efümükons: no dabinons in Bukemöp gianagretik buks tel ebo leigiks. Dese büoceds nedotovik at äkludom, das Bukemöp binon lölöfik, e das bukaboeds onik kipedons *yümätis mögik valik malas lotografik teldeglul* (num, do mu gianagretik, no nenfinik), ü *valikosi, kelosi kanoy notodön in püks valik*. Valikos: jenav lölik fütüra, lifajenäds silananas, bukalised fiedik Bukemöpa, milats e milats bukalisedas dobik, blöf pöla bukalisedas at, blöf pöla bukaliseda veratik, gospul gnostik huela Basilides, küpetem demü gospul at, küpetem demü küpetem at, bepen veratik deadama olik,

tradutod kuratik buka alseimik ini püks valik, migs buka alik ko buks valik, bespik miteodema saxik, keli hiel Bede äkanom penön (ab no äpenom), buks peperöl hiel Tacitus.

Ven pästetos, das Bukemöp ninädon bukis valik, geükam balid äbinon läb nespalik. Mens valik äsenälons, das ädalabons divi natik ä

VIII:63:2006

klänöfiki. No dabinon sākād pösodik u volik, kela tuvedot lölöfik no binon tuvovik, in mälliens semik. Leval pigidükon, leval süpo ädageton mafotis nenmiedik spela. Ün tim et äspikoy mödo dö Pösodigidükams: buks plänama ä profeta, kels laidio ägidükons dunis mena alik levala ed äkipedons patikosi dö fütür onik. Milats labiälikanas älvovons mälliens svidik lomik ed äjedons okis löpio sui tridems, dub zeil vanik tuva Gidükama okik pämufoüköls. Pilgrimans at ädisputons in golöps nabik, äpronons maleditis nekleilik, äteifons odis su tridems godik, äjedons bukis pölüköl ini fin tönulas, ädeadons, fa mens se topäds fagik pijedöls. Votikans älienetikons... Pösodigidükams dabinons (ob elogob telis, kels tefons menis fütürik, u ba pimagälöls), ab sukölans no ämemons, das mög, das men semik ötuvon okiki, u sotüli neverätik okika, pakakulon as ser.

Ettimo id äspetoy tuvedi klänöfas stabik menefa, samo: rig Bukemöpa e tima. Binos luveratik, das klänöfs at kanons patuvedön me vöds; üf no saidon pük filosopanas, Bukemöp fomaliegik nendoto uprodon püki nesevadik zesüdik e vödabukis e gramatis püka at. Ya sis tumyels fol mens tevons da mälliens... Dabinons sukölans calöfik, sukans. Ya elogob onis pö jäfid onis: ai kömons mükiks, spikons dö tridem nen stutöm, kel tio ädeidon onis, spikons dö lecems e tridems ko bukemöpan; lunomiko, sumons buki nilikün e padons oni pö suk vödas socenik. Klülos, das nek speton ad tuvön bos.

Pos spel nenmiedik äkömon, äsä binos natöfik, nenkurad tumödik. Füm, das bukaboed semik in mälliens semik äkipedon bukis jeragik, e das buks jeragik at äbinons nedagetoviks, äjinon no sufidoviko. Grup blasfämik ämobon, das sukams östopons, e das mens valik ömigons tonatis e malis, jüs übumons, dub legivot neluveratik fädöfa, bukis veütikün at. Cifef pämuton ad lonön büdis sevärik. Grup at änepubon, ab ün cilüp obik älogob bäldikanis, kels äklänedons okis in jiedöps, labü sirkotüls metalik in bovül päproiböls, e kels fibiko änatükons nenleodi godöfik.

(Konot fa hiel Jorge Luís Borges; tradutod fa hiel S. Meira) [[Fövot.](#)]

FIBOTS

(Cifal esedom sökölösi ad stigädön fomäli reidanas:)

Elogols-li lartügi tefü 'fibots'? Noö, no nenämot! Binons poedotils labü silabs numas ma sökod ela Fibonnaci tumyela degkilid, fa hiel Gregory Pincus se Tats Pebalöl pedatuvöl (jurnal Britänik tiädü 'The Independent' (= 'Livätan') Sümöns lü poedots Yapänik nemü els 'haiku' (= liäns kil, silabs degvel) e 'tanka' (= liäns lul, silabs kildegbal). Ekö bevüresodaladet: Gottabook.blogspot.com.

Els 'fibots' dalabons liäns vel ko silabs sököl:

$$0 // 1 // 0+1 = 1 // 1 + 1 = 2 // 1 + 2 = 3 // 3 + 2 = 5 // 3 + 5 = 8$$

Ekö sams tel:

!	...
Flen	Flen
At	Et
Digik:	Oba
Volapük	Neplidom
Olaidulon	Viniludrinön
Ailelobikumölo.	Bevübiribötädöpo

Nendoto ols olabols poedotis jönikum, e ba balan okanon läükön liäni silabas degkil!

VÖDS LÄTIKÜN

Utan, kel ai drimon, neai blimon.

Jön binädön me duns, no me cuns.

VÖG VOLAPÜKA YELOD DEGMÄLID

NÜM 9

SETUL 2006

(Pads 65 jü 72)

O Volapükans Valöpo!

Jinos obe, das Volapük binon pük bevünetik soelik, kel no dalabon nomis fümik tefü pron tonatas kil, sevabo: els „c,” „j,” e „z.”

Mutob balido sagön, das Datuval püka no ädotom dö pron tonatas at. Pron ela „c” äbinon TSCH äs in vöd Rusänik: чач = düp; pron ela „j” äbinon SCH äs in vöd Deutänik: Schuh = juk e pron ela „z” äs in vöd i Deutänik: Zar = zar.

Ab pos revid püka, hiel Arie de Jong äsludom ad ceinön boso proni rigik at. Tonat „c” anu äbinon äs in nem Linglänik John; el „j” ävedon äs in vöd ‘jus’ Fransänik, ed el „z” papronon äs in vöd Litaliyänik ‘mezzo.’

In tidabuks obik ekomandob ai proni ela Schleyer, bi cedob, das pron at binon fasilik pro pluamanum menas vola, ed äsä sevobs osi, Datuval ai ästeifülom ad välön pronis fasilikün pro valikans.

Votaflano, no kanob suemön kikodo el de Jong ävilom ceinön pronis rigik. Bi äbinom pükavan legudik, äcedom niludiko, das ceins somik äbinons zesüdiks.

Liedo anikans, kels anu lärnons Volapüki kofudons in tef at. Vilons sevön, pronis kinik binons verätiks, ed if kanoy välön ito se pronis difik.

Äsä esagob büo, jinos te Volapük, kel labon fikulis somik tefü pron.

Posodiko, okomandob ai proni rigik Datuvala.

Valikosi Gudikün Oles ed Olikanes

sedom
Ralph

IX:66:2006

POEDOT LOXITÄNIK

(fa hiel John Redgwell petradutöl)

Poedoti at etradutob se Loxitänapük. Etuvob oni in tidabuk: „L’Occitan sans Peine,, (Loxitänapük nen Töb) fa hiel Alain Nouvel. Konon dö sufam pöpa Loxitänik kodü nämädiälim:

O spikob oles dö län jönik,

O län obik, Loxitän.

O spikob oles dö län bäldik,

Län keliedabik, kel esufon mödo.

E nu binons fo Besièrs,

Keli ofilükons, ofilükons glügi;

E nu binons fo Menèrba,

O Menèrba keliedabik, osufol.

E nu binons lä Montsegur,

O Monsegur, odeadol.

Espikob oles dö län gretik,

O län obik, Loxitän;

Espikob oles dö län oba,

Län freda, län löfa.

SAGODS DÖ STOM

(kelis etuvom hiel John Redgwell)

If mayul binon koldik e vienik, otuvols grenöpi fulik.
If jimol, ün mayul, jipis olik, odeijimol onis valik.
Fogils somödik ün mätzul, flods somödik ün mayul.

IX:67:2006

FLUTAN „KA-I-KO”

Cils Yapänik lårnons ya göliko ad svimön gudiko, bi natemons so vemo gudikumo, ka pluamanum votikanas. Ven julans Yapänik dagetons svimitidodi, büiko dunons okskilükamis vo mödikis natemama. Cils sevens, das ats binons veütiks. Tån golons ini vat. Cils pateilons ad palets tel: grup alik labon su kap luhäti de köl votik – samo, yelovans e redans dabinons. Nu svimitidan flutulon, e hö! pledil luhätirava primon, pö kel cil alik plidonöv mu vemo. Du pledons, zimufedons klüliko in vat, ed alna dönu bal onas padisblunon. So lårnons Yapänans smalik ad binön spälialiks ko natem okas! Ven esegolons se vat e binons dönu sägik, ed elenükon klotis, täno tidan primon ad konön. Konon vemo suvo konädi vönädik flutana Yapänik: „Ka-i-ko.”

El „Ka-i-ko” älifom bü tim lunik, vemo lunik, ven els „samurai” (lesiörs krigiälik) nog äbinoms nämädiks in Yapän. Äbinom man de licin balugik, ab äbinom famik in län lölik, bi äflutom so magifiko. Ven els „samurai” cädik ägevoms zäli, el „Ka-i-ko” pävüdom ad komön e ad pläyön. Tonis valik se natavoled äkanom magulön me flut okik; if äliloy omi, äbinos äsva äliloy noidi bimas fota, äsva äliloy kliküli vata sturablukas smalik love stons kölik smufik, ed äsva äliloy vokädi lü ods bödas. If äsäkoy ele „Ka-i-ko” lio ilårnom ga flutami magifik at, tån äsagom go mükiko: „Kanob pläyön, soäsä dunob, bi man bäldik, kel ädugälom obi, ätidom obe fägi ad taetön natemami.”

Seimna äjenos, das el „Ka-i-ko” ipläyom dönu lo sog gretik sölas cädik. Leson ela „Mikado” (lampör nämädik Yapäna) ikompenom ko atos, ed äfäkom so vemo sekü pläy, das noe ämesedom eli „Ka-i-ko” pliniko, abi zuo äbüedom pänön omi fa pänan skilikün Läna Sola sülöpiköl. Su el „kaikemono” binü sadin zadiko pekölöl, älogoy eli „Ka-i-ko” ko flut omik seadöli, e po om bel saludik, el „Fuji-Yama” älöpikon, leigoäsä su pänots Yapänik valik. Nu bevü els „samurai” lesiör bal ädabinom nemü „Lung-syi”, kel änebönom vemiko ele „Ka-i-ko” stimi et. Ya suvo isteifülom ad dagetön göni ela

([Reti konota](#) at kanoy reidön su pad 72)

IX:70:2006

BUKEMÖP DI BABEL (DIL KILID)

Fa hiel Jorge Luís Borges

[*Dil [balid](#), [telid](#).*]

Votikans, güo, äkredons, das binos veütikün ad nosükön lebukis nefrutik. Änükömons ini mälliens, äjonons dokümis no alna pädobükölis, äpadons nen nitedäl toumi bal ed äcödetons bukaboedis lölik: dub zun klinüköl onsik fopiko peperons balionats bukas. Nem onsik paheton, ab utans, kels vions demü „divs” fa ons pädistüköls, nedemons jenöfotis notik tel. Balido: Bukem binon so gianagretik, das nemödükam alik fa mens pajenüköl binon neküpovik. Telido: samäd alik binon balik, neplaädovik, ab (ibä Bukemöp binon lelölöfik) ai dabinons tummilats kopiedas defik: lebuks, kels difons dub tonat u liunül te bal. Ta ced valemik, riskob ad büocedön, das seks dunas klinükanas petuükons sekü lenaud fa lezilans at pekodöl. Pämufükons dub delir ad konkerön Mällieni Karmisinik, kö dabinons buks labü fomät smalikum, ka natöfiks: valanämädiks, pamagodöls ä magiviks.

Nolobs i lukredi votik tima et: ut Mana Buka. Su bukaboed semik mälliena semik (blöfädons mens) muton dabinön buk, kel binon naböfodönuam nendöfik valikas votikas; bukemöpan semik ereidon oni e sümon ad god. In pük topäda at nog laidulons rets kulta calana fagik at. Mödikans äpilgrimons ad sukön Oni. Dü tumyel ätevons vegis distöfikün. Lio otuvoy-li mällieni palestümöl, kel lotidon Oni? Ek ämobon metodi pödikamik: ad tuvön buki **A**, zesüdos ad konsultön büo buki **Ä**, kel jonon topi ela **A**; ad tuvön buki **Ä**, zesüdos ad konsultön büo buki **B**, *ad infinitum*... Pö ventürs somik, elifädob lifayelis obik. No jinos obe nemögiko, das su bukaboed semik levala dabinon buk lelölöfik; leplekob godes nesevädik, das men bal – te bal, ifi bü milyels! – etuvon ed ereidon oni. If stim e sap e läb no binons pro ob, binonsöd pro votikan! Dabinonöd sül, do plad obik binon höl! Pamükükoböd e panosükoböd, ab ün timül bal, Bukemöp gianagretik Ola pagidükonöd!

Lesagons nenlekredans, das tatikäl nomon in Bukemöp, e das tikälikos (ed i kludöf mükik ä balugik) binon pläam ti milagik. Spikons (nolob) dö „Bukem fifik, kela toums fädöfik riskons ad cenön ad votiks,

IX:71:2006

e kels sions ä noons valikosi, e kofudükons valikosi äs god deliröl. Vöds at, kels noe nunädons nenleodi, abi givons sami onik, notiko blöfons nengüti e nesev nenspelik okas. Jenöfo, Bukemöp ninädon binodis vödik valik, sotülis valik, kels dälons mals lotografik teldeglul, ab no nesiämi nenmiedik igo bali. Binos nefrutik ad küpetön, das toum gudikün mällienas mödik, kelis guvob, labon tiädi: „tonär peköböl” e votik: „spam binü güp” e votik: „Axaxaxas mlo.” Sets at, pö loged balid nensinifiks, nendoto kanons paplänön me krüptograf u lalegor; plänam at binon vödik ed, *ex hypothesi*, ya dabinon in Bukemöp. No kanob yümätön malis seimik: *dhcmrlchtdj* nendas Bukemöp godöfik ya ebüosagon onis, e nendas labons, in bal pükas klänöfik Bukemöpa, sinifi jeikik.

Nek kanon pronön silabi, kel no binon fulü zad e dred; kel no binon in bal pükas at godanem nämädik. Spikam binon dönuam. Vödem at nefrutik ä pätuüköl ya dabinon in bal toumas kildeg bukaboedas lul bala mällienas nenumovik, äsi noam onik. (Num **n** pükas mögik gebon vödastoki ot; in aniks, vöd: „bukemöp” pamiedeton verätiko as „sit nenfinik ä laidüfik lecemas mällienik,” ab el „bukemöp” kanon binön bod u piramid u bos votik alseimik, e vöds vel, kels miedetons oni, labons sinifis votik. Ol, kel reidol obi, sevol-li fümiko, das suemol püki obik?

Penam metodik detiron küpäli obik de stad nutimik menas. Füm, das valikos ya pepenon, nosükon u späkükon obis. Seivobs ziläkis, kö yunans kienons fo buks e kidons nenseviko padis, ab no kanons reidön tonati igo bali. Peideims, disputs häretik, pilgrimams (kels nevitoviko vedons beravams) eläsükons pöpami. Kredob, das ya ämäniotob oksasenis, ün yel alik suvöfikums. Ba cütöns obi bäldot e dredäl, ab niludob, das bidäd menik – i teik – primikon ad nepubön, e das Bukemöp olaidulon: pelitüköl, soalik, nenfinik, lölöfiko nenmufik, fulü toums jeragik, nefrutik, neperübüköl, klänöfik.

Ebo epenob vödi „nenfinik.” No evälob ladyeki at kodü kösömot literatik; sagob, das no binos netikälilik ad tikön, das vol binon nenfinik. Utans, kels cedons oni pemiedüköli, büocedons, das in topäds fagik luyals e tridems e mälliens kanons nefomäloviko stopön, kelos binon tatikälilik. Utans, kels cedons oni nenmiediki glömons, das num bukas

IX:72:2006

mögik labon miedi. Künob ad mobön tuvedoti at säkäda vönädik: Bukemöp binon nenmiedik ä periodöfik. If tävan laidüfik traväronöv oni ma lüod seimik, fümükönöv, pos tumyels, das toums ot dönuons okis ön nenleod ot (kel, pedönuöl, vedonöv leod, ü: Leod). Soal obik fredon me spel jönik at.

Numapenäd rigik no ninädon nümis u mayudis. Malüls pämedükons lü pün e liunül. Malüls tel at, spadül e tonats teldegtel lafaba binons mals teldeglul, kelis numon nesevädikan. (N.R.)

Büo, ädabinon men bal a mälliens kil. Oksasens e maläds luegik edistukons propori at. Mem glumaladäla nesagovik: semikna etävob dü neits mödik da luyals e tridems klinik nes tuvön bukemani igo bali.

FLUTAN „KA-I-KO”

(FIN)

„Mikado” ab atos no eplöpon. Sekü kod at ähetom eli „Ka-i-ko” ed äsludom ad deidön flutani! Ün soar semik änikripädom ini gad, kel ätopon zü dom ela „Ka-i-ko” ed in kel flutan ai äseadom. Tons svidik äjonons lesiöre vegi. Us su bam binü bösin grünik, kela flans bofik pimiedükons dub nimamagots sofiko grüniks, flutan äseadom, e fulamun äsegifon liti sofik okik love gad.

El „Lung-syi” äsüadom, das el „Ka-i-ko” no ilielom lükripädön omi, ab lils japäliko lilöls flutana sio ililons osi! Su glun id älogom jadi lesiöra, ed in nam omik glävi pisetiröl. E ga el „Ka-i-ko” no äfinükom flutami okik. Älaipläyom. Ab, ai äflutölo äplöpom ad taetön so natemami okik, das muskuls valik koapa omik ävedons mu tenidiks ä düfik. E ven el „Lung-syi” ätatakön omi me gläv japik okik, no äfägom igo ad dujoikön skini flutana. Täno el „samurai” äcedom, das magivam äbinon kod atos. Spido äveadom glävi okik ed äfugom.

Fovo el „Ka-i-ko” no plu änedom dredön omi!

VÖG VOLAPÜKA YELOD DEGMÄLID

NÜM 10

TOBUL 2006

(Pads 73 jü 80)

O Volapükaf lens Valöpo!

Dü yel at flen Pontnau evisitom Lingläni äsi topis difik in Yurop. Zeil oma äbinon ad visitön slopanis pükas bevünetik. Ekolkömom Volapükaf lens, Ido-flenis äsi Sperantapükans. Anu enunom obi tefü seks tävas okik. Jinos, das Volapükaf lens ed Ido-flens äbespikons sen fikul pükis bevünetik votik, kels dabinons in vol adelik. Edunons osi ko ladöf e vim gudalik. Votaflano Sperantapükans etuvom so zilikus demü pük okas, das no äcedons, das mög dabinon, das püks votik somik igo labons rouli ad pledön in tef at.

Ekö säkäd gretik lä Sperantapükans. Binons so zilikus, das eglömons lekani smila. Smil binon dil veütik lifa; nen on lif binon miserik. Cedü ons, Volapük ya edeadon, seko no pladulon tädi. Ido-flens binons trätans, ab muf binon so smalik, das no labon veüti. To zil nesmilik onas, Sperantapük no glofon äs bü yels jöldeg. Nets vola kliliko ejonons, das no vilons dooptön oni as pük bevünetik. Sekü atos, Sperantapükans tupons vemo. Votaflano, igo adel, pük at dalabon noganükami, keli stunidons limans pükas votik. Too no sevons gudiko ad smilön; lusmilön tefü püks votik, lesi! ab dabinos dist gretik.

Amul laboy pöti gudik ad smilön. Lekoned nulik epubon, kel bepenon zili smilöfik propagidanas tel, balan pladulom Volapüki, votikan Sperantapüki. Binon buk ad smilükön alani. Kikodo no remols-li buki at, e poso givolsös oni Sperantapükane ad reidön? Bukakrüti tefik kanols reidön su [pad 74](#).

Äsä ya esagob, lif binon fasilikum ven smiloy! Alan söton sevön atosi!!

Valikosi Gudikün Oles ed Olikanes

sedom
Ralph

X:74:2006

BUKAKRÜT: A HAND-BOOK OF VOLAPÜK

Lautan: Hiel Andrew Drummond

Dabüköp: Polygon

Suäm: £9,99

Tikamagot püka valemik so gudiko jonon töbidi, zili e fredimi dü reig lätik jirega Victoria sodas hiel Andrew Drummond esenälom dranäli ad jafön lekoned tefü glof (u def ota) in Skotän.

Lekoned at tefon steifülis söla Gemmel Justice, propagidan lanalik Volapüka e fikulis mödik, kelis plakom cifo namü leneflen omik, söL Bosman, komipan Sperantapüka, kel smökom nenzediko. Konot binon sökod smilöfikas miventüras, kelas plunum padugons fa cifapledan lautana, sevabo: Söl Thomas Urquhart bäldotü yels teltum, neplänoviko lifik e laidüpiko rütüpik.

Binos fikulik ad suemön dasteifi, keli blinom lautan lü lekoned at. Buk pafremon medü müster vönaoloveik, kobü koapadils: jidünan svenöl äsi nun klänöfik; vüo kömons pledans, e nelegik e jenöfik, ko datuvots bisarik e „menods” fa mens tüpa jirega Victoria, kels labons desinis nolavik geilükün.

Läo, lekoned ninükon tidabuki Volapüka, kel dälon reidanes ad gutön lieneti konana, ed igo reidön e spikön Volapüki, if vilons osi. Da lekoned lölik jenöf pamigon ko nejenöf. Pöpanumäd Britänik yela 1891 panoon e pabadükön; hiel Sherlock Holmes vebom e tädom ad nükömön ad tuvedön klänis lekonedä; mäniots semiknaik tefü Niver zifa Fraserburgh (nelegik) jonons noli äsi cogedäli lautana; niver somik jenöfo pädälön me regadälab yela 1592, do utans, kels elogons zifi Fraserburgh nulädik ojuitons smilöfi stida somik.

Binos veütik ad mäniotön, das „A Hand-Book of Volapük” (Tidabuk Volapüka) binon cifo rütüp lemuadik zü melajol Skotäna kobü miventürs mödik klotama votagenik in bots, in lut ed in lödöps e kolkömöps tö Edinburgh. Yof gretikün peresärfon ad züots bisarik

X:75:2006

Lienetöpa Privatik „Mavisbank” tö Lasswade, kö hiels Justice, Bosman ed Urquhart säboidons okis ad kompenön ko dunots lukünik loveflanü flags pükik.

Pükigeb binon jäfud gretik lautana, kela binom klüliko mastan, seko kanom gebön timi oka ad jafön modis nulik ad cütön e stigedön reidanis. Tölat oma binon skilik. Logü konan, Sperantapük binon „migot gramata e vödas,” e gael binon „vög deadik bidäda keliedik in top deadöl vola sagatikum.”

Ekö buk liföfik, kel nidon cogedo ä tiko; ab binon i mäniotem gudik dö timäd ven Skotänans äs hiels Livingstone, Muir e Carnegie äbinoms tip gladabela, kel, dis vat, ädalabon klaunöfi mödik stedälik ä gudälik.

FIBOT

O flen löfik!

Ereidob ko nited lartügi tefü „fibots” fa cifal pesedöli. Jimatan oba plonof suvo, bi vefapapagils tel obsik yälons tu laodiko. Sagof, das yälons laodikumo, ka böds plödü fenät!

Atos egivon obe tikamagoti pro „fibot,” Ekö on:

...

Böds

Tel

Yälons

Mödiko

Laodikumo

Ka böds mödik plödü fenät.

Sekü atos jimatan obik plonof mödo.

Glidis ladöfik sedom John (Redgwell).

X:78:2006

PÜK DILETIK HIELA JOHN WILKINS (I)

Fa Jorge Luís Borges

Ekonstatob, das dabükot degfolid ela „Encyclopaedia Britannica” ämoükon lartügi dö hiel John Wilkins. Moukam at binon gidik, if memobs püli lartüga at (kedets teldeg labü te pats lifajenädik: el Wilkins pämotom tü 1614, el Wilkins ädeadom tü 1672, el Wilkins äbinom kapulan hiela Karl Ludswig, plin Palzänik; el Wilkins päcälom as räktoran bala löpatidöpas di Oxford, el Wilkins äbinom sekretan balid Soga Regik di London, e r.); binon ye döbik, if elogobs levobi spekulik ela Wilkins, kel päfulon me küpäds läbik.

Änitedons omi godav, krüptograf, musig, jaf bienadomilas dulongamovik, zümuf planeta nelogädik, mög täva lü mun, mög e prinsips volapüka. Tefü säkäds lätik at ädedietom buki: „An Essay Towards a Real Character and a Philosophical Language” (Baläd Tefü Kalad Jenöfik e Pük Filosofik; pads 600 fomäta folplifätik gretikum, 1668). Bi no dabinons samäds buka at in Bukemöp Netik Largäntänik obsik; äbesäkob, ad penön vödemi at, eli „The Life and Times of John Wilkins” (Lif e Tims hiela John Wilkins, 1910) fa hiel P. A. Wright Henderson; eli „Wörterbuch der Philosophie” (Vödabuk Filosofa, 1924) fa hiel Fritz Mauthner; eli „Delphos” (1935) fa jiel E. Sylvia Pankhurst ed eli „Dangerous Thoughts” (Tikods Riskädik, 1939) fa hiel Lancelot Hogben.

Obs valik, semikna, ya esufobs dōbatis neyufidovik ut, dū kels lād, medū linteleks e nentikav, yulof, das vōd „luna” binon notodikum (u lās notodik) ka vōd „moon”. Plā kūpet klūlabik, das balsilab „moon” binon ba pōtikum pro mag yega go balugik, ka vōd telsilabik: „luna”, nos kanon pasagōn in tef at; plōdakupū koboyūmavōds e vōds pedefomōl, pūks valik vola (keninūkamū i Volapük hiela Johann Martin Schleyer ed el „Interlingua” romatik hiela Peano) binons leigoso nenotodiks. No dabinson dabūkot Gramata Kadāma Regik Spanyānik nen tik dō „div panebōnōl vōdas lekanik, lābik ā notodiks Spanyānapūka liegikūn”, ab tefos te pleidūli no peblōfōl. Būfiko, Kadām Regik ot duinon aipos yels semik vōdabuki, kel miedeton sinifi vōdas Spanyānapūka...

(In dil telid, el Borges plānom pūki ela Wilkins). (Tradutod fa S. Meira)

X:79:2006

KIN BINON-LI „DIALEG”?

fa hiel John Redgwell

Pāmotob in Linglān sulūdalofūdik. Ven lielob meni se Linglān nolūdik spikōn, tikob: „Men at no spikon Linglānapūki verātik.” Gidetob-li? Nō! Jenōfo, if tikob somo binob būocedik! Ye, liedo, mens mōdik se Linglān sulūdik cedons, das Linglānapūk sulūdik binon „Linglānapūk verātik,” e das foms votik pūka binons „dialegs” ota.

Cedū ob, atos sekon de flun bolitik utanas, kels mūtōns lifamodi e spikamodi sui votikans. Jenōfo no dabinson „Linglānapūk verātik” – te pūk binādōl me dialegs mōdik, se kels dialeg „cifik,” (sevabo ut, keli nemoy „Linglānapūki verātik”) binon bal onas. Ut, keli nemoy „Linglānapūki verātik” binon dialeg menas pedugālōl zū London. Sūmo, ut, keli nemoy „Fransānapūki verātik” binon dialeg menas pedugālōl zū Paris, e r. Binos dobik e negidik, das cedoy dialegis necifik as „disiks.” Atos no binos verātik – sekos te de flun bolitik!

Stad at dabinson tefū pūks muik. Ab ekō pūk plāik, sevabo: Loxitānapūk – pūk natik Loxitāna (Fransāna sulūdik). Pūk at binādōn me dialegs ōmik, ab dialeg alik binon otkedotik. No dabinson dialeg „calōfik.” Penasit klatādik mōgūkon suemi pūka penik fa pūkans dialegas valik. Samo, in el Lengadocian pronoy konsonatis finik valik plā –n. In Provensal pronoy –n finik, ab no konsonatis finik retik! In penasit klatādik penoy konsonatis finik valik. Pronoy pūki penik ma noms dialega tefik. Lā Loxitānapūk dabinson balāl to dif. Suemod at baiādōn bai filosof Loxitānik dō leig e stim pro mens valik.

Pūks valik binādōns me dialegs. Kōsōmo bal dialegas pavālon as „pūk verātik,” ab atos binos te dinād bolitik. Klu, kin binon-li dif bevū dialeg e pūk? Tuvedot no binon fasilik!

Kōsōmo lesagoy, das if pūkafoms anik binons bevūsuemoviks, binons dialegs pūka bal. Samo el „Cockney,” (dialeleg pōpik lezifa London), ed el „Yorkshire,” (dialeleg provina Yorkshire) binons dialegs Linglānapūka, bi pūkans ela „Cockney” kanons suemōn spikanis ela „Yorkshire” (bo fikuliko!) e gūiko. Ye Linglānapūk e Nedānapūk, do sūmiks tefū binod.....

X:80:2006

e vōdastok, no binons bevūsuemoviks – jenōfo Linglānans gebons vōdedi „double Dutch” (Nedānapūk telik) ad sinifōn utosi, kelosi no kanons suemōn! Demū atos, Linglānapūki e Nedānapūki lecedoy as pūks tel patik. Plān at jinon kotenik, ab vātālōbsōs jenetis fovik:

Dabinson dialeg Linglānapūka, keli nemoy eli „Geordie” (dialeleg zifa Newcastle; vōd at papronon: „cordi”). Binādōn me vōdeds e vōds mōdik, kels no dabinson in dialegs votik. Mens mōdik lesagons, das el „Geordie” binon so fikulik ad suemōn, das sōtoy lecedōn oni as pūk patik.

In Deutān dabinson dialeg, keli nemoy eli „Plattdeutsch.” In dialeg at, samo „fünfzig” (luldeg) binon „fiftig,” kel sūmon lū vōd Linglānapūkik e Nedānapūkik. Dotob, va Deutānans valik kanons suemōn dialegi at, klu ba sōtoy lecedōn oni as pūk patik labū nem, kel no tikodūkon, das binon dialeg Deutānapūka.

Güo, Katalonänapüki lecedoy as pük patik, do binon „röletan” Loxitänapüka. Sis zänodatimäd difon saidiko de Loxitänapük ad ledutön lü klad at. Ye spodan obik, kel spikom Loxitänapüki, nunom obi, das Katalonänapük binon bevüsemovik Loxitänapükanes.

Jinos obe, das püks valik binons äs köls in späktrum gretik. Köl alik smeton ini köl votik. Va lecedoy pükafomi as pük patik, va as dialeg püka semik, binos dinäd bolitik.

SAGODS VOTIK DÖ STOM

kelis etuvom hiel John Redgwell

Yel nifa, yel bundana.

If yeb ün yanul glofon, dü yel lölik badikumo glofon.

Yanul luimik, florüp luimik.

If febul reini no blinon, ni yebe ni grene gudon.

No säklotolöd klotedi seimik jüs mayul binon pasetik.

VÖG VOLAPÜKA YELOD DEGMÄLID

NÜM 11

NOVUL 2006

(Pads 81 jü 88)

O Volapükaf lens Valöpo!

Kosäd bevünetik ai enitedon menis vönao. Methods ad ledunön osi äbinons mödiks. Igo adel mens no defons, kels u jäfikons me studs somik, u kels datuvons nog sitis nulik, bi cedons, das fino etuvons siti nendöfik.

In gased atmulik laboy pöti ad vätälön sitis somik tel, sevabo: Pük Diletik fa el John Wilkins e siti nulik nemü el KOD, kel erigon in Deutän. Ab binons-li jenöfo püks, u te kots? Anu kösömoy ad spikön dö „püks nünömik.” Äsä ya esäkoy: Püks at, binons-li püks jenöfik, u te kots komplitik? Säk at binon tefädik, bi mödikans dalabons nünömi e plakons „pükis” at.

Dif sästantik vü „pük” e „sit” no ai binon klilik. Medü pük kanoy spikön ko votikans, e cänidön tikamagotis ko ons. Medü kot kanoy sedön nunis votikanes mekaviko ed igo jäfidükön cinis, ab kots no paspikons. Sekü atos, püks i paspikons, i papenons, ab kots te papenons.

In pasetatim mens ecedons, das kots äbinons frutikum ad kosäd bevünetik, ka püks. Hiel Wilkins fümiko äcedom osi. Ab nebuäd in tef at binon, das kot, kel binädon me klads vilädik ad sinifön magedis valemik, binon fikulik ad lärnön, ka püks, kels binädons me vöds pluuneplu komunöfiks.

Ab els KOD-ans ogespikons, das tefü püks äs tsyin, kelas vöds ne binons komunöfiks is in Vesüdäns, blöfäd no binon lonöfik.

Reidolsös, begö! lartügis tel pemäniotöl, e slüdolsös dini at ito!
Valikosi Gudikün Oles ed Olikanes

sedom
Ralph

XI:82:2006

PÜK DILETIK HIELA JOHN WILKINS (II)

Fa hiel Jorge Luís Borges

[*Dil primik.*]

In pük valemik, keli edatikom el Wilkins ün zänod tumyela XVII-id, vöd alik plänon oki. Hiel Descartes in pened dätü 1629 (novul), ya iküpetom, das medü numamasit degnumatik kanobs lärnön ad numön mödotis valik jü nenfin e ad penön onis in pük nulik, kel binon ut numatas; id imobom jafi püka sümik, valemik, kel önoganutkonöv ed öninädonöv tikodis menik valik. El John Wilkins, ünü yel 1664, äsludom ad steifülön desinodi at.

Ädilädöm levali ad klads ü bids foldeg, disdilädoviks ad difs, disdilädoviks pö turn oka ad sots. Äkodidom bide valik balsilabi binü tonats tel; dife valik, konsonati bal; sote valik, vokati bal. Samo: el „de” sinifon diletik; el „deb”, balid diletas: fil; el „deba”, diled fila: flam. In pük sümik hiel Letellier (1850), el „a” sinifon nimi; el „ab”, sügafi; el „abo”, mitifidafi; el „aboj”, famüli: „Felidae”; el „aboje”, kati; el „abi”, planifidafi; el „abiv”, famüli: „Equidae”, e r. In ut hiel Bonifacio Sotos Ochando (1845), el „imaba” sinifon bumoti; el „imaca”, harämi; el „imafe”, malädanöpi; el „imafi”, eli „lazaret”, el „imarri”, domi; el „imaru”, viladi; el „imedo”, stafädi; el „imede”, kölümi; el „imego”, gluni; el „imela”, nufi; el „imogo”, fenäti. (Debob lisedi lätik at buke tö Buenos Aires ün 1886 pedabüköle, tiädü „Tidodem püka valemik”, fa dokan Pedro Mata).

Vöds püka diletik ela John Wilkins no binons sümbols vilädik grobik; tonat alik, kel fomon onis, binon sinifik, äsä äbinons uts Saludabuka pro kabaalans. Hiel Mauthner küpetom, das cils

kanonsöv dalärnön püki at nes sevön, das binon mekavik; poso, ya in jul, ötövonsöv, das binon i kik valemik ä sikloped klänik.

Ya pesuemölo metod ela Wilkins, zesüdos anu ad vestigön säkädi, keli no mögos (u fikulos) ad stöpädön: völad taiba foldegnumatik, kel binon stab püka. Lelogobsös kladi jölid: ut stonas. El Wilkins dilädom onis ad: komunik (filaston, gronaston, sletot); jerülik (maboin, mabar, korial), jeragik (pärlat, poaloin), dalogamovik (maetüt, safiroin), e nesoluovik (blägakolat, braunakolat e larsenin). Ti so kudüköl, äs jölid, binon klad zülid. At sävilupon obes, das metals kanons binön döfik (el „bermellón”, hidrargin), mekaviks (bronsöt,

XI:83:2006

stanin), defaliks (räpät, ruil), u natöfik (gold, kuprin). Jön pepladon ini klad degmälid: binon fit lifomotamik, lunädik. Telpänovs, nezesüds e defs ats mebons utis, kelis givülom hiel Franz Kuhn siklopede Tsyinänik semik, tiädü: „Tidatop sülik sevas gudälik”. In pads fägoseatik ona pepenos, das nims padilädons ad: (a) lü Lampör dutöls; (ä) pebalsamüköls; (b) teimiks; (c) svinüls; (d) särens, (e) faböfik; (f) dogs livik; (g) in lised at peninädöls; (h) ut, kels lemufükons okis äsvo lienetiks; (i) no panümoviks; (j) me pensit feinikün binü jamodaheh pepänöls; (k) retiks; (l) uts, kels ebo ebreikons vasodi; (m) uts, kels fagao sümions ad musaks.

I Stitod Bukavik di Bruxelles plagon kaoti: edilädon voli ad 1000 klads, de kels nüm: 262 duton lü Papal; nüm 282, lü Glüg Katulik di Roma; nüm 263, lü del Söla, nüm: 268, lü juls sudelik; nüm 298, lü el Mormonim; nüm 294, lü braim, bud, syintoit e taotet. No refudon disdilädamis heterogenik, samo nüm 279: „Kruäl ta nims. Jel nimas. Telkomip ed oksasen bai leced morala. Lesinods e defs difik. Tugs e patöfs difik.

Eregistarob vilädotis ela Wilkins, utis siklopedana Tsyinänik nesevädik (u paokrifika) ed utis Stitoda Bukavik di Bruxelles. Binos notik, das no dabinon kladem levala, kel no binon vilädik ä niludöfik. Kod binon go balugik: no sevobs, din kisik binon leval. „Vol”, penom hiel David Hume, „binon ba skät primöfik goda cilöfik seimik, kel äklemon oni, ijemölo demü dadun defik ona; binon vob goda bapik, keli kofons gods löpik; binon prodam kofudik godöfa bäldik, deadöl, ba ya edeadöl.” (Dialogues Concerning Natural Religion [Telspikots Tefü Rel Natöfik], V.1779). Zesüdos ad golön fagikumio: zesüdos ad miniludön, das no dabinon leval ma sinif jäfidämik, balöl, keli vöd at labon. Üf dabinon, zesüdos ad vätälön desini onik: ad vätälön vödis, miedetis, tümologis, otsiniföfis vödabuka Goda.

Nemög ad tuvedön skemati godik levala no kanon ye säsiädükön obis de steif ad disinön skematis menik, igo if sevobs, das binons büfik. Pük diletik ela John Wilkins no binon pu stunidabik skematas at. Bids e sots, me kels binädon, binons taöfiks ä lufümiks; käfed, das tonats vödä malons kladis e diskkladis binon, nendoto, jöniko nüniälük. (Fin pubon su pad 86)

XI:86:2006

Vöd: „salm” sagon obes nosi, el „zana”, tradutod tefik, fümeton (pro utan, kel binon nätimik ko klads foldeg, ed i ko bids e sots kladas at) fiti tegülik, kel lifon in flumeds e labon miti redöfik. (Teoriko, no binon nefomälovik pük, in kel nem jafäba alik notodon patis valik fäta onik, pasetik e fütürük).

Plä spels e yutops, kleilikünos, kel jünü pepenon dö pük, binon ba vöds at hiel Chesterton: „Mens sevons, das in lanäl dabinons kölüls stunükölum, nenumovikum ä nennemikums, ka köls fota fluküpik... kredons too, das kölüls at, kobo ko balams e votikams valiks onas, kanons pamalön kuratiko me sit vilädik binü hags e noids. Kredons, das se nined pokaravana ba segolons jenöfiko tons, kels sinifons klänis valik mema e dolis valik desira.” (G. F. Watts, pad 88-id, 1904).

FIN

(Tradutod fa hiel S. Meira)

VÖDS NEKÖSÖMIK

BALSAMÜKÖN	to embalm
BERMELLÓN (PIGMIN REDIK)	Vermilion, vermillon
GRONASTON	gravel, gravier, Kies
HAGÖN	(to) groan, gémir, ächzen
HIDRARGIN	quick-silver, vif-argent, Queck-silber
KORIAL	coral, corail, Koralle
KUPRIN	copper, cuivre, Kupfer
LARSENIN	arsenic, Arsen
MABAR	amber, ambre, Bernstein
MABOIN	marble, marbre, Marmor
MAETÜT	amethyst, améthyste,
POALOIN	opal, opale, Opal
RÄPÄT	filings, limaille, Feilstaub
RUIL	rust, rouille, Rost
SAFIROIN	sapphire, saphir, Saphir
SLETOT	slate, ardoise, Schiefer
STANIN	tin, étain, Zinn

XI:87:2006

SEVOL-LI ATOSI?

säkom John Redgwell

- Nem ela „Hovis” (bod Linglänik ninädü vuitacärm) dekömon de vöds latinik „hominis vis” (= näméd mena). Äväloy oni bü yels mödik se nems ömik pemoböl.
- Vöd Fransänapükik „oui” ävolfon se „öil,” kel binon brefükam vödäs latinik pöpik: „hoc ille” (= atos [binon] etos”).
- Vöd Loxitänapükik „òc” sekömon de „hoc” latinik (= atos).
- Katalonänapük gebon „sí,” äsi Spanyänapük. Kobo ko „si” Litaliyänapüka e „sim” Portugänapüka sekömons de vöd latinik „sic” (= somo).

SAGODS DÖ STOM

kelis etuvom John Redgwell

- If Kandelamäsädadel (del 1-id febula)binon jönik e nidik, nifüp ofliron dönu; (sevabo: ogekömon). Ab if Kandelamäsädadel binon lefogik e reinik, nifüp emogolon – no ogekömon dönu.
- If tonäros tü Del Fopanas Valik (= tü del 1-id prilula), blinos klopiš gudik greña e sigayeba.
- Ven prilul bladon horni oka, gudikos binos sigayebe ä grene.

VÖDS SAPIK

No utan binon jenöfiko süperik, kel te konsälon püdi, flenami e gidi, ab utan, kel gevon timi e skili oka ad födön tugis at, kels sublimükons sogädi, kels rafinükons tati, e kels süükons in votikans desiri ad dunön otosi.

SIT BEVÜNETIK NULIK (I)

El KOD binon sit disinapükik bevoböl sis yel 2000. Volf ona pedunon fa el Eufo-Stid (Dokan Vielberth) tö Regensburg, Deutän. Ma datuvan proyega, el KOD no binon pük, ab sit pro kosäd bevünetik.

El KOD no dalabon gramati. Ye speloy, das sit okanon pladulön pükis valik medü penäts e vödäts lönik. Sekü atos, el KOD obinon sit kosädik neudik e bevüpükik ad dünön kosädi bevü mens pükas difik.

Ad rivön atosi, els KOD-ans mutons balido setirön vödis komunik se püks mögo difiks. Püks somik pevälöl jäfidons as püks patedik. Tü timül at, püks tefik binons Larabänapük, Bulgaränapük, Tynänapük, Deutänapük, Linglänapük, Suomiyänapük, Grikänapük. Lindänapük, Litaliyänapük, Yapänapük, Rusänapük, Spanyänapük, Türkänapük, Macaränapük e Yorubapük.

Binets komunik, kelis dalabons plu ka pük bal, fomons keru ela KOD; atos kleilükon nemi oka, sevabo: el KOD-*talaglöpik*, kel dalabon binetis stabik tel, sevabo: vödätis e maledis. Vödets dagebons ad jonön sinifis komunik e maleds dagebons ad jonön jäfidis gramatik komunik. Ad notodön patädis püka seimik, estukoy id el KOD-*pükik-patik* pro püks valik, kels dalabons vödätis no peninükölis in el KOD-*talaglöpik*, äsi maledis te pötikis pro pük et patik. Magods sököl jonons stuki sita ela KOD, kel ninükon pükis tel, sevabo: Linglänapük e Tsynänapük:

El KOD-*talaglöpik*

El KOD-*pükik-Linglik*

El KOD-*pükik-Tsynik*

El KOD-*pükik-patik-Linglik*

El KOD-*pükik-patik-Tsynik*

(Ofövoy [studi sita at in gased mula okömöl](#))

VÖG VOLAPÜKA YELOD DEGMÄLID

NÜM 12

DEKUL 2006

(Pads 89 jü 100)

O Volapükaf lens Valöpo!

Ekö dönu yelafin! Vio spidiko yels pasetikons!! In tef at vilob gleipön pöti gönik at ad danön ladöfiko utanis, kels elautoms dü yel lartügis alsotik ad nitedön reidanefi obsik. I no vilob glömön reidanis it, kels lebonedons fiediko gasedi obas; nen ons, gased binon deadik! Spelob, das ninäd gaseda efredükon onis, e das, medü lartügs e reideds votik, eprogedons Volapüko.

Zeil oba äbinon ai ad mögo kontenükön alani medü reideds nivodas difik. Samo, utans, kels egebons püki sis lunüp no vilons reidön lartügis te balugikis; votaflano, utans, kels egebons püki sis nelunüp no vilons labön reidedis tu fikulikis, voto osäkuradükons. Äsä ya esagob, steifülob ad kontenükön alani in tef at, ab neai glömob setis sagatik sökö, sevabo: „das kanoy kontenükön anikanis dü tim anik, ab binos nemögik ad kontenükön valikanis dü tim valik.” Ye vilob ai getön de reidans mobis onsik tefü ninäd gaseda, kels oyufons obi mödo ad kontenükön pluamanumi reidanas.

E dö proged püka-li? Do muf binon smalik, glofon pianiko. Pük, kel glofon, dalabon tidodemis nulädik ad gaenön menis votik, kels vilons sevön bosü dö pük e dö zeils ona, igo ad dalärnön oni.

Pleidob ad kanön sagön, das Volapük labon tidodemi nulükün ä nulädikün bevü püks bevünetik valik, sevabo: „Volapük pro Alan.” Enu ävilob tuvön tidodemi nulädik ela Ido-pük, ab nenplöpo. Jinos obe, das no dalabon tidodemi nulädik. Cedü ob, pük mekavik nen tidodem nulädik no kanon progedön äsä söton. Läbiko Volapük no labon dämoti somik.

Valikosi Gudikün Oles ed Olikanes dü yel nulik okömöl

sedom
Ralph

XII:90:2006

NILIKAM LÜ EL AL-MU'TASIM

fa hiel Jorge Luís Borges

Hiel Philip Guedalla penom, das lekoned „The approach to Al-Mu'tasim,, (Nilikam lü el Al-Mu'tasim) fa hiel Mir Bahadur Ali, lavogan se Bombay, „binom yümät boso nekoventik poedotas lalegorik Slama, kels ti neai dufalons ad nitedön tradutani okik, ko lekoneds poldöfik, kels nevitoviko pluons lä hiel John H. Watson e gudükumons dajeki menalifa in lotidöps neriprodivikün ela Brighton.,, Buo, hiel Cecil Roberts ya etatakom in buk ela Bahadur „tüti telik ä nekredoviki hiela Wilkie Collins e Pärsänana famik tummyela XII-id, hiela Ferid Eddin Attar,, – küpedot takedik, keli dönuom el Guedalla nen nuläd, ab me vöds lezunik. Binäliko, lautans tel baicedoms: bofikans jonoms binodi poldöfik, e „disfludil” müsterik ona. Migot at kanon koedön magälön eki sümik ad hiel Chesterton; onu ologobs, das ced at no binon verätik.

El „editio princeps” ela „Nilikam lü el Al-Mu'tasim” äpubon tö Bombay finü yel 1932. Papür äbinon ti papür delagasedik; su tanäd änunoy remane, das atos binon lekoned poldöfik balid fa men se Bombay pilautöl. Ünü muls nemödik, publüg äferemon dabükotis fol a samäds mil. El „Bombay Quarterly Review,” el „Bombay Gazette,” el „Calcutta Review,” el „Hindustan Review” (di Alahabad) ed el „Calcutta Englishman” ägevons lelobis okik. Täno el Bahadur äpubom dabükoti pemagodöl tiädü „A conversation with the man called Al-Mu'tasim” (Spikot ko man „Al-Mu'tasim” panemöl), kele ägivom donatiädi jönik: „A game with shifting mirrors” (Pled me loks muföl). Dabükot at binon ut, keli ebo anu ädönupubon tö London hiel Victor Gollancz, labü fonun jiela Dorothy L. Sayers e – ba miseriko – nen magods. Labob oni dis logs obik; no eplöpob ad

tuvön balidi, keli büosenob go löpikumi. Cedi at dälön obe lenseidot, kel naböfodönuon distis veütikün vü dabükot balid yela 1932 ed ut yela 1934.

Bü vestig – e bespik – lebuka, mutob bepenön vifiko kuli valemik ona.

XII:91:2006

Hiherod logädik ona – nem omik neai pasagon obes – binom lavogastudan tö Bombay. Blasfämiko, nekredom lekredi slamik palas okik, ab ün prim neita degid mula „muharram,” topom in zän volutila sifädik bevü slamans e hindutans. Binos neit trumas e lüvokas: zänodü menamödot negönik, tegamäneds papürik gretik prozeda slamik nevifiko golons föfio. Bakaston hindutik defliton de nuf seimik; ek steigon dägi ini bälid seimik; ek – slaman-li? hindutan-li? – deadon e pabestepon. Mens kilmil feitons: staf ta gün, socen ta vokäd, God Nedilovik ta Gods. Stunölo, studan-libotikan nügolon ini volutil. Me nams nenspelik oka, deidom (u kredom, das deidom) hindutani. Tonäröl, monitöl, neslipöl, poldanef ela Sirkar vügolon, me flaps nenpaetik. Studan mofugom, tio dis safis jevodas. Sukom zifaziläkis fagikün. Travärom trenavegis tel, u ba telna trenavegi ot. Bexänom völi gada nenleodik labü tüm sirkafomik in pöd. Lemödot badik dogas munakölik sekömon se rosadabimüls blägik. No kanölo fugön, rönom lü tüm. Bexänom tridemi ferik – defons trids anik – e, su nuf, in kela zän dabinon fonäd blägöfik, tuvom mani vemo mägik, kropiko yurinöli, pö munalit. Man at sagom ome, das jäfot omik binon tif goldatutas funas in klots vietik, kelis Persänans lüvons in tüm at. Sagom dinis bapälik votik e mäniotom, das bü neits degfol no kanom klinükön oki me kunajiedot. Spikom me vinditadesir kleilik dö jevoditifans semik di Guzerat, „dogifidans ä lasärifidans, mans fino so nestümiks äs obs tel.” Del primon; in lut flitons vulturs pinädik anik. Studan, lefenik, slipikom; ven galikom, sol ya binon geilik, e tifan enepubom. Enepubons i telat zigarülas di Trichinopoli e rupids largentinik anik. Sekü täds, kelis büosagon neit büik, studan sludom ad paperön in Lindän. Tikom, das ejonom oki fägiki ad deidön nenlekredani, ab no ad nolön fümiko, va slaman binom verätikum, ka nenlekredan. Nem „Guzerat” no lüvon omi, ed i nem jiela „malka-sansi” bal (vom de tifanalubidäd) di Panapur, mu suvöfik in sets fulü het e blasfäms funiberavana. Blöfädom, das het mena so dibiko bapälik leigon ko lob. Sludom – nen spel mödik – ad sukön ofi. Plekom, e primom me nevif fümik vegi lunik.

So finikon kapit telid lebuka.

XII:92:2006

Nemögos ad bespikön ventüris e jenotis nennumik kapitas votik degzül. Dabinon sök suidüköl elanas „dramatis personae” – ad no spikön dö lifajenäd, kel jiniko ninädon mufis valik lana menik (de slän lü blöfäd matematik), ni dö pilgrim da taledav veitik Hindutäna. Konot tö Bombay eprimöl fovon in läns lövik ela Palanpur, lifädon dü soar e neit bals lä stonayan ela Bikanir, konon deadami strologana bleinik in vatadugian tö Benares, ploton in regadom labü foms mödik ela Katmandu, plekon e koiton in el Machua Bazar tö Calcutta, loegon primön gödis lä mel dese püpit in Madras, loegon finikön poszedelis lä mel dese bakun in tat Travancor, zogon e deidon in Indaptir e färmükon zümufi okik yelas e liölas mödik tö Bombay ot, mö steps nemödik de gad dogas munakölik. Blöfäd binon soik: man bal, studan nekredöl ä fugöl, keli seivobs, falom vü mens sota bapälikün e kösömikom ad binön ko ons, ad kompenön pö sot nofabefeita. Süpo – senälölo stuni milagik ela Robinson lo futaretod menik su sab – küpom läsükami semik in jemod at: ba molädi semik, ba seili, ba keliedi, pö bal menas hetabik at. „Äbinos, äsva äpubon pö spikot kompenan komplitikum.” Sevom, das man bapälik, ko kel spikom, binom nefägik pro südöf süpik at; de atos kludom, das jenot at äfläkon fleni omik, u ba fleni flena. Vätälölo säkädi at, kömom lü süad klänöfik. In plad semik taleda dabinom man bal, de kel dekömon lit at; in plad semik taleda binom man, kel leigon ko lit at. Studan sludom ad dedietön lifi okik ad tuvön omi.

Ya logädons blöfädi konota: sök nekotenükovik lana de fläks molädik, kelis älüvon in lans votik. Pö prim, retod lufümik smilila u vöda; pö fin, magifs distöfik ä gloföls tikäla, fomäla e guda. Plü mens pebesäköl seivoms gudikumo eli Al-Mu’tasim, plü pluikon dilod godöfik omsik, ab

suemoy, das binoms ti loks. Matemat pöton is: lekoned densitöfik ela Bahadur binon proged löpiköl, kela finalim binon pabüosenälöl „man Al-Mu'tasun panemöl.” Foan nemedik ela Al-Mu'tasim binom bukiselan Persänik mu plütik ä läbik; foan bukiselana at binom saludan... Pos yels, studan kömom ini luyal „pö fin kelas dabinon yan e stolajuged nejerik labü glöpils mödik, e po ons sviet.” Studan nokom namis oka balna e telna e säkom dö ek Al-Mu'tasim. Vög manik – vög nekredovik ela Al-Mu'tasim – begon omi

XII:93:2006

ad nükömön. Studan maifükom körteni e golom föfio. Ün timül et lekoned finikon.

If no pökob, dadun gudik tikamagota somik givon bligis tel lautane: balid, datuvam jaföfik fomädas profetik; votik, das herod, keli fomäds at büocedons, no binom balugik u späkik. El Bahadur kontenükom balidi; no sevob, viomafädo kontenükom telidi. Me vöds votik: el Al-Mu'tasim no palilöl ä no palogöl sötom givön obes magädi pösoda jenöfik, no te nenleoda süperodas nengutik. In dabükot yela 1932, noets lovenatöfik i sävilupons: „man Al-Mu'tasim panemöl” labom dilodi okik sümbolik, ab no defons i fomäds patik, pösodik. Liedo, kondöt literatik gudik at no ädulon lunüpiko. In dabükot yela 1934 – keli labob dis logs obik – lekoned äperon bosi natäla lalegorik oka: Al-Mu'tasim ävedom sümbol Goda e püns distöfik tävaheroda binons ön mod semik püns progeda lana pö löpikam müsterik. Dabinons pats ditretik: yudan blägik di Kochin, kel spikom dö el Al-Mu'tasim, sagom, das skin omik binon dagik; kritan bepenom omi su tüm, labü brads stäänik; Tibetänan redik memom omi seadöl „sümik ad magot at binü bör elafa yak, keli äfomob ed äleplekob in tem di Tashilhunpo.” Stets at koedons fomälön Godi balik, kel kösömikon vü neleigs menik.

Tikamagot at no binon vemo stigädöl, cedü ob. No osagob oti dö votik at: nilud, das i Valanämädal sukon Eki, ed Ek at Eki votik löpikum (u balugiko nevitoviki ä leigiki), e so jü Fin- u Nenfin- Tima, u ba ön mod sirkafomik. El Al-Mu'tasim (nem hiela „Abbasid” jölid at, kel äbinom vikodik pö lekomips jöl, äfatom sonis jöl e dautis jöl, ägeridom slafanis jölmil, ed äreigom dü yels jöl, muns jöl e dels jöl) sinifon tümologiko „yufisukani.” In dabükot yela 1932, jenöfot, das zeil pilgrima äbinon id om pilgriman, äplänon pötiko fikulis pö tuv oma; in dabükot yela 1934, pubon pla on godav pätuüköl, keli ämäniotob. El Mir Bahadur Ali, ya älogobs, no fägom ad vitön blufodi grobikün lekana; ut, ad binön letälenan.

(Tradutod fa hiel S. Meira)

(Reti konota kanoy reidön in „Vög Volapüka” yanula 2007)

XII:96:2006

ZEIL LIFA medü säks e gespiks degjöl

Säk balid: Kiöpao edekömob-li?

Gespik balid: Koap pegivon ole sekü kevob palas olik ko lons nata, kels tefons motedi. Koap in valem sötön labön lifatimi yelas veldeg u jöldegas if kälöbs oni sämöfiko. Pos tim at, deadon e lensumon dönu binetis rigik natik ona. Ye koap muton lifikön büä kanon fölön zeili frutik. Lif nerafinik, äs motor in vab, lifükon koapi stunabiko, e tuvobs pluuneplu somikosi lä lifafoms mödik votik. Ab lä menät tuvobs zuo nämädis tikälik, kels distidons menis de ret jafotema. Medü nämäds at, menät kanon rivön stadi löpikün, noe tefü kaenav, abi tefü lanöf, sevabo: verats, kelis mens no kanons suemön nen nämäds somik.

Säk telid: Lio kanob-li sevön, das nämäds sonemik at ledutons obe?

Gespik telid: Medü küpeds pösodik. Steifülölös sperimänti sököl: Tikolös dö ol it. Nu ticolös dö ol, kel ticol dö ol it. Utos, kelosi edunol taon ta lons stöfa. Köb,

kanon-li köbön oki? Ab no edunol osi balna, ab telna. Mens anik kanons dunön osi mödikna. Steifülölös ad datuvön miedi olik in tef at!

Säk kilid:

Ab nämäds at, kisi blöfons-li?

Gespik kilid:

Blöfons daglofi. Daglof koapik jenon ünü tim brefik, ab daglof tikalik jenon love tim lunikum. Elogobs ya, das näi koap labü lif boso brefik, kel binädon me stöf densitik, fa lif binäla mödo rafinikum pemüföf, ga sevedobs i nämädis votik, kels süperons mödikumo atis; kels jenöfo lepluons lä ons somödo, das no plu sekidons de lons, kels guverons jäfidis otas.

Säk folid:

Daglof somik, binon-li veütik obe?

Gespik folid:

Lesi! Bos, kel daglofon, flagon dinis tel, sevabo: bosi, de kel daglofon, äsi bosi, ini kel daglofon. Jenöfo su tal dabinon nos, kel no daglofon laidüpiko. Ab din veütikün, keli mutobs memön ye, binon, das daglof zesüdo sekidon de fon. Atos mutos binön, bi, nen

XII:97:2006

degolöp, no dabinon mög daglofama. Ven sukobs fonis dinas mödikün, tuvobs, das binons te fons sekidik; jenöfo sekidons de fons votik. If sukons ai, ye, olükömobis lü dinäd, kö fons sekidik at no plu dabinons; jenöfo tefon Fon Valikosa, kel binon Rukod it.

Säk lulid:

Rukod at, binon-li utos, kelos men nemon Godi?

Gespik lulid:

Lesi! E ven dasuemobs, das erigobs in Rukod at, pafülükobs me stun e dalestüm. Reto, egespikos säki balid ola.

Säk mälid:

Nu kofudob boso. If rig obas binon in Godöf, kikodo no binobs-li äs God anu?

Gespik mälid:

Sötobs binön äs God, ab dins no ejenons ai baiädo. Ven äbinobs in Fon Valikosa, äkompenobs jenöfo pö Lejönöf Laidüpik et, e vili lönik no ädalabobs. Vil soalik äbinon Vil Godöfik, kel binon nendöf it. Ab fino, sekü Vil Godöfik at, tim elükömon obes ad pösodöfikön. Atos sinifos, das pla dientif obas te ko Fon Valikosa, egetobs bini nulik kobü nämäd vila lönik, kel edälon obes ad välön dunotis obsik. Sekü atos, kapit balid kapitas mödik ventüras kopik obas äprimon.

Säk velid:

No binosöv-li gudikum obes ad blibön ai in Fon Valikosa?

Gespik velid:

In jenet at, nendöf it fümiko binonöv obsik as kopenans Godöfa. Ye Fon Valikosa no binon nemufik. Logobs taledi, e sagoy, das levals nenfinik züons obis. Fon Valikosa dalabon viläli nen fin, voto valikos nepubonöv. Jenöfo tefos dönu daglofi, bi Viläl Godöfik nulükon ai jafotemi valik. Dins labü daglof lövik löpikons löpikumo; leigo dins labü daglof löpikum löpikons löpiküno.

Säk jölid:

Niludo sümedos plaki obsik. Klülisko foneds taledik skutons ai mödotis gretik vata, no-li?

Gespik jölid:

Ekö tikamagot gudik, ab no glömolös, das binos te sam, e nos plu! Büo äjinos, das äbinol nefredik ad no äkanön blibön in Fon Valikosa, ab if betikol dini at, no öbinol privilegäb, kel binol anu.

XII:98:2006

Säk zülid:

No kanob baicedön ko ol, bi, blibölo ai in Fon Valikosa, fredoböv laidüpiko, no-li?

Gespik zülid:

No ön mod ot äs anu. Anu binol jenöfo notod Godöfa, kel sinifos, das dub vil lönik ola, dunol Vili Godöfik; ekö privilegäb! Büo valikos pädunon nen töbid

seimik in tef olik; ye anu kevobol (id ol, i votikans) ad ledunön Disini Godöfik, ed atos no kanos saidiko padigidön.

Säk degid: E Disin Godöfik, kis binon-li?

Gespik degid: Binäliko binon disin progeda. Se dils mödik jafotema, ledutobs lü dil at, kel dalabon nämädi vila. Nämäd at binon veütikün, bi binon äs stiragub bota. Stiron obis lüodio, lü kel vilobs golön. Betikolös plaki seimik nulik. Bi binon nulik, opölavegobs nenpläoto semikna. E leigo ko nämäd vila stunidabik somik, kel jünu pidunon te fa Godöf, ab kel anu leduton lü obs!

Säk degbalid: Eleigodol vili obas lä stiragub bota. Kikodo mutobs travärön melis so tepikis?

Gespik degbalid: Kuratiko bi kolkömobis plakis nulik, kels no äflunons obis büo, bi no ädalabobs vili lönik. Ab anu binos votikos, bi kanobs välön ito. Anu gud e bad dajonons okis obes. Ven välöbs bos, kel no taädon ko rig godöfik obas, gebob vili obsik äsif binonöv Vil Godöfik; seko välöbs gudiko. Ab ven välöbs bos, kel no baicedon ko

Vil Godöfik, dagükobs Oni, e no plu logobs kliliko Oni, bi efibükons Oni visü obs; sekü atos, evälöbs badiko. Väls gudik obas fasilükons lifi, ab väls badik fikulükons lifi obsik.

Säk degtelid: Ab lio kanobs-li sevön välis gudik tefädü väls badik?

Gespik degtelid: Dialiko valikosi, keli dunobs muton baicedön ko nat verik obas, sevabo: Nat Godöfik riga obsik. Samo if deidobs-la kemeni obsik, bitobsöv ta nat godöfik obas. Alna vedobsöv läs godöfik, e lelied jeikik sökonöv biti somik.

(Finoti telspikota at kanoy reidön ün mul okömöl)

XII:99:2006

SMILOBSÖS!

(ko hiel John Redgwell)

Ven hiel Julius Caesar äjäfom me spikam in el „Forum,” ek älükömom lato isio ed äsäkom: „Tefü kis spikom-li?” Votikan ägespikom: „No sevobs osi – no nog elilobs värbi!”

Ludrinan seimik älabom fifi, kel ätelon soafi omik. Sanan ästeifülom ad nepübön leigüpo i fifi, i soafi. „Jäfikolös te me fif,” äsagom drinan sanane, „ob it ojäfikob me soaf!”

Jimatan: Lio kanol-li sagön ziane, das binof fopik? Gololöd sunädo ofe e sagolöd, das pidol!”

Hipulil (ziane): „O zian löfik! Pidob, das binol fopik!”

Hiel Paul: O Janin! No kanob suemön, kikodo disputol dü tim lölik ko matirajanan olik. Binos äsif ya binols matans.

Julan: Kikodo fits binons-li ai seiliks?

Flen: Säk kion! Kanol-li spikön labü mud fulü vat?

Kreditan: Ad pelön debis olik, no okanol vegön in tood so jerik!

Deban: Atos binon verat! Fredob, das labol i cedi ot!!

Jimatan: Ebo egetob fotografotis obik, ab omojedob onis, bi logotob äsif labob lifayelis plu degis.

Himatan: Ab kikodo no konsefol-li onis dü yels deg; poso okanol gebön onis!

Hiel Frank: Fümiko operol stomägadolis olik if odrinol aldeliko väreti vina obik.

Jiel Gert: Ya eblufob oni, ab buükob stomägadolis!

Ludrinan: No kanob suemön osi. Desino drinob te vini vietik, ab nud oba redikon ai plu!

XII:100:2006

SIT BEVÜNETIK NULIK (II)

Balat ela KOD-pükik pro püks valik binädon me dils tel:

a) Binets ela KOD-talaglöpik pubons in pük realik;

ä) El KOD-pükik-patik-XXX ninädon bosu patädik, kel pubon te in pük patik.

Patäds at, klüliko, binons smaliks (logolös magodi löpik). Seko, ad fasilükön kosädi bevü spikans Linglänik e Tsyinäniks, els KOD-ans mutons stukön dilis kil sököl:

a) eli KOD-talaglöpik;

b) eli KOD-pükik-patik-Linglik

c) eli KOD-pükik-patik-Tsyinik

Dils kil valik ninädons vödätis pro sinifs äsi maledis pro jäfids gramatik. Vü votiks, el KOD-talaglöpik binon komunik pro pükans valik, kels vilons gebön siti ela KOD-talaglöpik. Els KOD-pükik-Linglik ed el KOD-pükik Tsyinik zeilons te spikanis pükas tel at. Teoriko, if ob vilob gebön eli KOD ad kosädön ko spikans pükas votik, samo ko penamaflen Britänik oba, mutob lärnön eli KOD-talaglöpik ed eli KOD-pükik-Linglik; votaflano, penamaflen Linglänik oba mutom lärnön eli KOD-pükik ed eli KOD-pükik-Tsyinik.

Jinos, das atos obinos saidik, too posä edalärnob eli KOD, ologobs sunädo, das no binos so, bi if vilob sedön nuni penamaflene oba Linglänik, steps sököl binons zesüdiks:

Vödem in Tsyinänapük

penükotöl fa ob ini KOD-pükik-Tsyinik

pagetom fa penamaflen oba, kel gebom eli KOD-talaglöpik ad dekotön nuni oba ini Linglänapük.

VÖDS NEKÖSÖMIK.

BALAT = unit, module/unité, module/Einheit, Modul/unidad, módulo

BINET = element/élément/Element/elemento

PENÄT = grapheme/grahème/Graphem/grafema

VÖDÄT = lexeme/lexème/Lexem/léxema

Lautans lautotas e tradutodas Volapükikas.

Bishop Brian R.	3, 7, 7, 31
Meira Sérgio	9, 11, 15, 18, 21, 25, 29, 33, 37, 40, 44
Midgley Ralph	7, 10, 14, 18, 21, 24, 28, 32, 36, 40, 44
Pontnau Robert	3, 10, 14
Redgwell John	15, 16, 19, 19, 23, 25, 28, 32, 33, 37, 38, 39, 42, 42, 48
Schmitt Philipp (1889)	4

Lautans vödemas petradutöl.

Borges Jorge Luís	9, 11, 15, 18, 21, 25, 29, 33, 37, 40, 44
Montefiore Simon Sebag	3
Pascal Blaise	6

Deadanun

Piet Uittenbogaard (†2004)	10
----------------------------	----